

PREZES
URZĘDU OCHRONY
KONKURENCJI I KONSUMENTÓW
TOMASZ CHRÓSTNY

Decyzja wersja jawna

Warszawa, dnia 23 października 2020 r.

Znak: RBG.610.4.19.KL

DECYZJA NR RBG -10/2020

- I. Na podstawie art. 27 ust. 1 i 2 ustawy z dnia 16 lutego 2007 r. o ochronie konkurencji i konsumentów (Dz. U. z 2020 r. poz. 1076) - po przeprowadzeniu postępowania w sprawie stosowania praktyk naruszających zbiorowe interesy konsumentów **uznaje się** za praktykę naruszającą zbiorowe interesy konsumentów działania **Getin Noble Bank Spółka Akcyjna z siedzibą w Warszawie** polegające na wprowadzeniu konsumentów w błąd, w związku z rozpowszechnianiem nieprawdziwych informacji co do zmiany warunków umów pożyczek hipotecznych i umów o kredyt hipoteczny poprzez przestanie w listopadzie 2016 r. do konsumentów informacji o jednostronnej zmianie:
- a) *Regulaminu Kredytowania Hipotecznego Getin Noble Bank S.A.* w związku z zamiarem wprowadzenia do ww. dokumentu postanowień umownych odnoszących się:
- do sposobu wyliczania kursów kupna i sprzedaży walut publikowanych w Tabeli Kursów;
  - konieczności złożenia oświadczenia o poddaniu się egzekucji w trybie art. 777 ustawy z dnia 17 listopada 1964 r. Kodeks Postępowania Cywilnego (Dz.U. z 2019 r. poz. 1460 ze zm.);
- b) *Regulaminu Kredytu Hipotecznego* w związku z zamiarem wprowadzenia do ww. dokumentu:
- postanowień umownych odnoszących się do konieczności złożenia oświadczenia o poddaniu się egzekucji w trybie art. 777 ustawy z dnia 17 listopada 1964 r. Kodeks Postępowania Cywilnego (Dz.U. z 2019 r. poz. 1460 ze zm.);
- w sytuacji gdy Getin Noble Bank S.A. z siedzibą w Warszawie nie był uprawniony do dokonywania takiej jednostronnej zmiany istotnych warunków umów pożyczek hipotecznych i umów o kredyt hipoteczny, co stanowi nieuczciwą praktykę rynkową w rozumieniu art. 5 ust. 1 i ust. 2 pkt 1 ustawy z dnia 23 sierpnia 2007 roku o przeciwdziałaniu nieuczciwym praktykom rynkowym (Dz.U. z 2017r. poz. 2070) i w konsekwencji narusza art. 24 ust. 1 i 2 pkt 3 ustawy z dnia 16 lutego 2007 r. o ochronie konkurencji i konsumentów oraz **stwierdza się zaniechanie jej stosowania z dniem 8 listopada 2016 r.**
- II. Na podstawie art. 26 ust. 2 w zw. z art. 27 ust. 4 ustawy z dnia 16 lutego 2007 r. o ochronie konkurencji i konsumentów (Dz. U. z 2020 r. poz. 1076) - po przeprowadzeniu postępowania w sprawie stosowania praktyk naruszających zbiorowe interesy konsumentów - **nakłada się na Getin Noble Bank Spółka Akcyjna z siedzibą**

Sprawę prowadził:

Urząd Ochrony Konkurencji i Konsumentów
Delegatura w Bydgoszczy
Pl. Kościeleckich 3 85-033 Bydgoszcz

tel. 52 345- 56- 44
bydgoszcz@uokik.gov.pl www.uokik.gov.pl

w Warszawie obowiązek usunięcia trwających skutków naruszenia zbiorowych interesów konsumentów, o których mowa w pkt I niniejszej decyzji w ten sposób, że ww. podmiot:

1. wysłać do każdego kredytobiorcy (konsumenta), który otrzymał informację o zamiarach zmiany warunków umowy, o których mowa w pkt I sentencji niniejszej decyzji, na adres korespondencyjny wskazany w umowie pożyczki hipotecznej lub umowie o kredyt hipoteczny oświadczenie, o treści:

„W związku z wydaniem decyzji Prezesa Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów nr RBG- 10/2020, niniejszym uprzejmie informujemy, iż Getin Noble Bank Spółka Akcyjna z siedzibą w Warszawie stosował wobec konsumentów praktykę naruszającą zbiorowe interesy konsumentów polegającą na wprowadzeniu konsumentów w błąd, w związku z rozpowszechnianiem nieprawdziwych informacji co do zmiany warunków umów pożyczek hipotecznych i umów o kredyt hipoteczny poprzez przesłanie w listopadzie 2016 r. do konsumentów informacji o jednostronnej zmianie:

- a) Regulaminu Kredytowania Hipotecznego Getin Noble Bank S.A. w związku z zamiarem wprowadzenia do ww. dokumentu postanowień umownych odnoszących się:
  - do sposobu wyliczania kursów kupna i sprzedaży walut publikowanych w Tabeli Kursów;
  - konieczności złożenia oświadczenia o poddaniu się egzekucji w trybie art. 777 ustawy z dnia 17 listopada 1964 r. Kodeks Postępowania Cywilnego (Dz.U. z 2019 r. poz. 1460 ze zm.);
- b) Regulaminu Kredytu Hipotecznego w związku z zamiarem wprowadzenia do ww. dokumentu:
  - postanowień umownych odnoszących się do konieczności złożenia oświadczenia o poddaniu się egzekucji w trybie art. 777 ustawy z dnia 17 listopada 1964 r. Kodeks Postępowania Cywilnego (Dz.U. z 2019 r. poz. 1460 ze zm.);

w sytuacji gdy Getin Noble Bank S.A. z siedzibą w Warszawie nie był uprawniony do dokonywania takiej jednostronnej zmiany istotnych warunków umów pożyczek hipotecznych i umów o kredyt hipoteczny, co stanowi nieuczciwą praktykę rynkową w rozumieniu art. 5 ust. 1 i ust. 2 pkt 1 ustawy z dnia 23 sierpnia 2007 roku o przeciwdziałaniu nieuczciwym praktykom rynkowym i narusza zbiorowe interesy konsumentów i w konsekwencji narusza art. 24 ust. 1 i 2 pkt 3 ustawy z dnia 16 lutego 2007r. o ochronie konkurencji i konsumentów

Szczegółowe informacje dostępne są w decyzji Prezesa UOKiK nr RBG-10/2020 opublikowanej na stronie Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów pod tym adresem www.uokik.gov.pl.

Jednocześnie informujemy, iż prawomocne decyzje Prezesa UOKiK mają charakter prejudykatu w postępowaniu sądowym. Oznacza to, że ustalenia Prezesa Urzędu co do faktu stosowania praktyki naruszającej zbiorowe interesy konsumentów są dla sądu wiążące. Nie musi on w tym zakresie prowadzić własnego postępowania dowodowego. Konsumenty mogą się powołać na prawomocną decyzję Prezesa UOKiK, gdy będą chcieli dochodzić swoich praw w sądzie.”

w formie korespondencji listowej (listem zwykłym) oraz w bankowości elektronicznej (jeżeli dostęp taki posiada), w terminie 14 dni od dnia uprawomocnienia się przedmiotowej decyzji, na swój koszt, w sposób czytelny dla odbiorcy i przy

zachowaniu takiego samego wyboldowania i podkreślenia tekstu, jak w pkt II.1. sentencji niniejszej decyzji. W sytuacji, w której na dzień wystania ww. korespondencji konsument uprawniony do otrzymania przedmiotowego oświadczenia, nie będzie już stroną umowy pożyczki hipotecznej lub umowy o kredyt hipoteczny, której dotyczy praktyka wskazana w pkt I sentencji niniejszej decyzji, to oświadczenie powinno zostać przesłane na ostatni znany Getin Noble Bank S.A. z siedzibą w Warszawie adres korespondencyjny konsumenta.

2. **opublikuje oświadczenie**, o którym mowa w pkt II.1. sentencji niniejszej decyzji, w terminie 14 dni od dnia uprawomocnienia się przedmiotowej decyzji, na swój koszt, na swojej stronie internetowej, która na dzień wydania decyzji mieści się pod adresem www.getinbank.pl (na stronie głównej) w ten sposób, że:

- a. treść przedmiotowego oświadczenia będzie dostępna i utrzymana na tej stronie internetowej przez okres 3 miesięcy od dnia zamieszczenia przedmiotowej informacji na stronie internetowej,
- b. tekst powyższego oświadczenia będzie wyjustowany oraz wpisany czarną czcionką (kod szesnastkowy RGB #000000) ARIAL na białym tle (kod szesnastkowy RGB #ffffff), przy zachowaniu wyboldowania i podkreślenia, jak w pkt II.1 sentencji niniejszej decyzji,
- c. tekst zostanie zamieszczony w górnej części strony głównej z możliwością zamknięcia informacji przez użytkownika poprzez naciśnięcie „krzyżyka” w górnym prawym rogu; oświadczenie ma być widoczne przez cały czas, gdy użytkownik jest na stronie, chyba że zostanie ręcznie zamknięte przez użytkownika (oświadczenie nie może przybrać formy np. rotacyjnego banera czy slajdera),
- d. wielkość czcionki powinna odpowiadać wielkości czcionki zwyczajowo używanej na ww. stronie internetowej, tekst umieszczony w ramce, o rozmiarze takim, aby była ona w całości wypełniona oświadczeniem, o którym mowa w niniejszym punkcie, z uwzględnieniem marginesu 2,5 cm z każdej strony,
- e. fragment oświadczenia o treści „na stronie [Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów pod tym adresem www.uokik.gov.pl](http://www.uokik.gov.pl)” powinien być zamieszczony w formie hipertącza (linka) do niniejszej decyzji umieszczonej na stronie Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów.

III. Na podstawie art. 106 ust. 1 pkt 4 ustawy z dnia 16 lutego 2007 r. o ochronie konkurencji i konsumentów (Dz. z 2020 r. poz. 1076), nakłada się na **Getin Noble Bank S.A. z siedzibą w Warszawie**, płatną na rzecz Funduszu Edukacji Finansowej, karę pieniężną w wysokości 7 019 640 zł (słownie: siedem milionów dziewiętnaście tysięcy sześćset czterdzieści złotych), z tytułu naruszenia zakazu, o jakim mowa w art. 24 ust. 1 i 2 pkt 3 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów, w zakresie określonym w pkt I niniejszej decyzji.

IV. Na podstawie art. 105 § 1 ustawy z dnia 14 czerwca 1960 r. Kodeks postępowania administracyjnego (Dz. U. z 2020 r., poz. 256) w związku z art. 83 ustawy z dnia 16 lutego 2007 r. o ochronie konkurencji i konsumentów (Dz. U. z 2020 r. poz. 1076 i 1086) umarza się jako bezprzedmiotowe postępowanie w sprawie stosowania przez Getin Noble Bank S.A. z siedzibą w Warszawie, praktyki naruszającej zbiorowe interesy konsumentów, polegającej na wprowadzeniu konsumentów w błąd, w związku z

rozpowszechnianiem nieprawdziwych informacji co do zmiany warunków umów pożyczek hipotecznych i umów o kredyt hipoteczny poprzez przestanie w listopadzie 2016 r. do konsumentów informacji o jednostronnej zmianie *Regulaminu Kredytu Hipotecznego* w związku z zamiarem wprowadzenia do ww. dokumentu klauzuli modyfikacyjnej, w sytuacji gdy Getin Noble Bank S.A. z siedzibą w Warszawie nie był uprawniony do dokonywania takiej jednostronnej zmiany istotnych warunków umów pożyczek hipotecznych i umów o kredyt hipoteczny, co mogło stanowić nieuczciwą praktykę rynkową w rozumieniu art. 5 ust. 1 i ust. 2 pkt 1 ustawy z dnia 23 sierpnia 2007 roku o przeciwdziałaniu i mogło naruszać art. 24 ust. 1 i 2 pkt 3 ustawy z dnia 16 lutego 2007r. o ochronie konkurencji i konsumentów.

- V. Na podstawie art. 77 ust. 1 i art. 80 ustawy z dnia 16 lutego 2007 r. o ochronie konkurencji i konsumentów (Dz. U. z 2020 r. poz. 1076) oraz art. 263 § 1 i art. 264 § 1 ustawy z dnia 14 czerwca 1960 r. - Kodeks postępowania administracyjnego (Dz. U. z 2020 r. poz. 256 ze zm.) w związku z art. 83 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów, po przeprowadzeniu postępowania w sprawie stosowania praktyk naruszających zbiorowe interesy konsumentów **obciąża się Getin Noble Bank S.A. z siedzibą w Warszawie** kosztami opisanego w pkt I postępowania w sprawie stosowania praktyk naruszających zbiorowe interesy konsumentów oraz zobowiązuje się do zwrotu Prezesowi Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów kosztów postępowania w kwocie **85 zł (słownie: osiemdziesiąt złotych)** - w terminie 14 dni od daty uprawomocnienia się niniejszej decyzji.

UZASADNIENIE

Prezes Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów (dalej: **Prezes UOKiK** lub **organ ochrony konsumentów**) - po zawiadomieniu konsumenta - wszczął postępowanie wyjaśniające, mające na celu wstępne ustalenie, czy w związku z działaniami Getin Noble Bank S.A. z siedzibą w Warszawie (dalej: **Spółka**, **Bank** lub **GNB**) nastąpiło naruszenie uzasadniające wszczęcie postępowania w sprawie stosowania praktyk naruszających zbiorowe interesy konsumentów w związku z informowaniem konsumentów - w trakcie wykonywania umowy - o jednostronnej zmianie warunków umowy o kredyt hipoteczny przez ww. przedsiębiorcę (RBG-405-03/17/KL).

W toku tego postępowania Prezes UOKiK wezwał GNB do przedłożenia informacji związanych z przedmiotem niniejszego postępowania, w tym informacji o zmianach dokonywanych w warunkach umów o kredyt hipoteczny¹ w 2016 oraz 2017 roku. Bank przedłożył niezbędne wyjaśnienia oraz żądane dokumenty.

Przeprowadzona analiza zebranego w toku postępowania wyjaśniającego materiału dowodowego pozwoliła Prezesowi UOKiK stwierdzić, że przedsiębiorca może stosować praktyki naruszające zbiorowe interesy konsumentów. Mając powyższe na uwadze - postanowieniem nr RBG-74/2019 z dnia 25 września 2019 r. (dalej: **Postanowienie**) - organ ochrony konsumentów wszczął z urzędu postępowanie w sprawie podejrzenia stosowania przez Spółkę praktyki naruszającej zbiorowe interesy konsumentów, opisaną w pkt I i IV sentencji niniejszej decyzji.

---

¹ Na potrzeby niniejszej decyzji, w uzasadnieniu określenie „umowa o kredyt hipoteczny” odnosi się również do pożyczek zabezpieczonych hipotecznie, których udziałem Bank.

Jednocześnie Prezes UOKiK wezwał przedsiębiorcę do ustosunkowania się do przedstawionych zarzutów.

Spółka w piśmie z dnia 28 października 2019 r. ustosunkowała się do zarzutów wskazując m.in. że wprowadzone przez Bank zmiany podyktowane były m.in. zmianą otoczenia prawnego, która miała wpływ na stosunek umowny łączący klienta z Bankiem. Ich celem było również wyeliminowanie nieścisłości lub uzupełnienie dostrzeżonych lub w zakresie całokształtu regulacji umownych, umożliwiających tym samym gwarancję transparentności w zakresie treści umowy pożyczki hipotecznej i kredytu hipotecznego.

W odniesieniu do zmian dotyczących wprowadzenia do regulaminu postanowień dotyczących sposobu wyliczania kursów kupna i sprzedaży walut publikowanych w Tabeli Kursów, Bank wskazał, że zmiana dotyczyła wyłączenie tych kredytobiorców, którzy pomiędzy 26 sierpnia 2011 r. a 1 stycznia 2017 r. nie zawarli z Bankiem aneksu antyspreadowego lub innego aneksu, w którym spłata kredytu indeksowanego do waluty innej niż waluta polska następuje wg. innych kursów niż wskazane w tabeli bankowej. GNB - po wprowadzeniu w dniu 26 sierpnia 2011 r. ustawy z dnia 29 sierpnia 2011 r. o zmianie ustawy - Prawo bankowe oraz niektórych innych ustaw [Dz. U. Nr 165, poz. 984], dalej: **ustawa antyspreadowa**) - w 2011 r. przyjął Uchwałę nr 1268/2011, w której określił obowiązujący sposób liczenia spreadu dla portfeli kredytowych, a kwestionowana zmiana regulaminów jedynie uzupełniła je o obowiązujące w Banku zasady określenia sposób i terminów ustalania kursów wymiany walut obcych. Jak tłumaczy Spółka, nie zmienił się więc sposób obliczania spreadu, a doszło jedynie do wyraźnego i wprost wskazania tego w regulaminie. W ocenie GNB uprawnienie takie umożliwiła mu ustawa antyspreadowa i zmiana art. 69 ust. 4 prawa bankowego. Bank wskazuje przy tym, że pogląd Prezesa UOKiK dot. niezmienności umów terminowych nie znajduje oparcia w przepisach prawa i zgodnie z art. 384¹ k.c. tego rodzaju umowy o charakterze ciągłym mogą ulegać zmianie. Ponadto Spółka powołuje się również na istniejącą w umowie klauzulę modyfikacyjną, która miałaby umożliwiać jej dokonanie jednostronnej zmiany warunków, jak te, które są w toku niniejszej sprawy kwestionowane. Bank wskazuje również, że swoim działaniem nie naruszył dobrych obyczajów. W ocenie GNB brak stosowanych informacji, w zakresie stosowanego przez Bank spreadu walutowego, w zakresie klientów, którzy nie zawarli aneksu antyspreadowego, powodować mogło u nich stan niepewności. Zdaniem Spółki, charakter zmian ze swojej natury ma korzystny wpływ dla konsumentów, bowiem stanowi on doprecyzowanie jego sytuacji, a źródło tego jest zewnętrzne i obiektywne, nie zaś dyktowane interesem przedsiębiorcy. Spółka powołuje się również na Rekomendacje Rady Prawa Bankowego przy ZBP w sprawie prawnych aspektów zmiany ustawy Prawo bankowe oraz ustawy o kredycie konsumenckim w zakresie spreadów walutowych z dnia 6 września 2011 r., gdyż Bank ma obowiązek przyjąć spłatę bezpośrednio w walucie, co oznacza, że sytuacja prawna kredytobiorców, którzy mają zawarty stosowany aneks antyspreadowy, i takich, którzy z różnych względów go nie podpisali, nie może być różna.

W zakresie zarzutu dotyczącego wprowadzenia do regulaminów zapisów dotyczących konieczności złożenia oświadczeń o poddaniu się egzekucji w trybie art. 777 k.p.c., Bank przekonuje, że było to podyktowane uchYLENIEM art. 97 prawa bankowego i tym samym koniecznością usunięcia ze wzorców umów postanowień, które mogłyby wprowadzać klientów w błąd. Dodatkowe zapisy związane ze wskazaniem nowego zabezpieczenia dotyczyć miały wyłączenie sytuacji, opisanych w regulaminach (w tym m.in. zmiana zabezpieczenia), która poprzedzona była zawarciem aneksu do umowy kredytowej. Nie stanowiła zatem, wbrew twierdzeniom Prezesa UOKiK, działania na całym portfelu hipotecznym, mającym na celu „zamianę” zakwestionowanego przez Trybunał Konstytucyjny

jednego zabezpieczenia i zastąpienie go nowym. Zabezpieczenia są zawsze ustanawiane w drodze dwustronnych czynności (np. aneksowanie umowy). GNB oświadczył również, że jako dodatkowe zabezpieczenie kredytu hipotecznego oświadczenie o poddaniu się egzekucji w trybie art. 777 k.p.c. zastosowano jedynie w ok. przypadkach, czego znacząca część dotyczyła umów restrukturyzowanych i poprzedzona była osobną decyzją kredytową zaakceptowaną przez kredytobiorców i została wprowadzona do treści umowy na podstawie zawartego z kredytobiorcami aneksu bądź porozumienia/ugody.

W odniesieniu do kwestii wprowadzenia do regulaminu klauzuli modyfikacyjnej GNB oświadczył, iż doszło do omyłkowego wskazania klientom w piśmie przewodnim, że klauzula modyfikacyjna zostanie dodana w par. 34, gdyż identyczny zapis (tj. identycznej treści klauzula modyfikacyjna) znajdował się już w ww. Regulaminie w par. 3). Doszło więc jedynie do redakcyjnego przesunięcia tego postanowienia do dalszej części dokumentu. Zabrakło przy tym informacji w piśmie do klientów, o wykreśleniu w tym zakresie ww. postanowienia z par. 3.

W piśmie z dnia 19 czerwca 2020 r. Spółka przedstawiła wniosek o wydanie decyzji zobowiązującej w niniejszej sprawie w trybie art. 28 ustawy z dnia 16 lutego 2007 r. o ochronie konkurencji i konsumentów (Dz. U. z 2020 r. poz. 1076 i 1086) - dalej: **u.o k.i.k.** Bank zobowiązał się przede wszystkim do poinformowania klientów, którzy otrzymali korespondencję wskazaną w pkt I sentencji decyzji, o tym, że kwestionowane zmiany warunków umów były nieskuteczne i została wydana w tym zakresie decyzja Prezesa UOKiK. Ponadto GNB zobowiązał się do wypłaty (na wniosek klientów) 100 zł rekompensaty tym kredytobiorcom, którzy posiadają aktywną umowę kredytu hipotecznego indeksowanego do waluty innej niż waluta polska, zawartą w okresie do dnia 25 sierpnia 2011 roku, i którzy nie zawarli z Bankiem aneksu antyspreadowego lub innego aneksu, w którym spłata kredytu indeksowanego do waluty innej niż waluta polska, została określona wg innych kursów niż wskazane w tabeli bankowej.

Prezes UOKiK zawiadomił Spółkę o zakończeniu zbierania materiału dowodowego oraz o możliwości zapoznania się z aktami sprawy (pismo z dnia 28 lipca 2020 r.). Przedsiębiorca w dniu 3 sierpnia 2020 r. skorzystał z powyższego uprawnienia i zapoznał się z aktami sprawy.

Pismem z dnia 29 września 2020 r. organ ochrony konsumentów poinformował GNB o braku przyjęcia zobowiązania złożonego przez Bank, o którym mowa powyżej. Jednocześnie Prezes UOKiK wskazał, że uzasadnienie dla odrzucenia wniosku Spółki zostanie zaprezentowane w decyzji kończącej postępowanie.

Prezes UOKiK ustalił następujący stan faktyczny:

Na podstawie zebranych w toku postępowania dokumentów organ ochrony konsumentów ustalił, iż Getin Noble Bank Spółka Akcyjna z siedzibą w Warszawie wpisany jest do rejestru KRS pod numerem 0000304735 prowadzonego przez Sąd Rejonowy dla m. st. Warszawy w Warszawie XII Wydział Gospodarczy oraz posiada NIP: 1080004850. Przedmiotem działalności Spółki jest m.in. pozostała finansowa działalność usługowa, gdzie indziej niesklasyfikowana, z wyłączeniem ubezpieczeń i funduszy emerytalnych.

W listopadzie 2016 r. Spółka wysyłała do klientów (konsumentów) informację o planowanych jednostronnych zmianach warunków umów o kredyt hipoteczny, tj:

- *umów kredytu hipotecznego udzielanych przez Dombank - Specjalistyczny oddział Spółki, udzielających kredytów hipotecznych od dnia 1 sierpnia 2004 r. do dnia 2 stycznia 2010 r.*

- umów kredytu/pożyczki hipotecznej udzielanych przez Metrobank - Hipoteczny oddział Noble Bank² udzielający kredytów hipotecznych od dnia 1 lipca 2006 r. do dnia 3 lipca 2010 r.

- umów kredytu/pożyczek hipotecznych udzielanych przez Getin Bank S.A.³ udzielanych od dnia 27 czerwca 2011 r. do dnia 31 maja 2012 r.

- umów kredytu/pożyczek hipotecznych udzielanych przez Getin Noble Bank S.A. od dnia 04 stycznia 2010 r. do dnia 28 września 2016 r.

w zakresie w jakim dotyczyło to:

- Tabeli Opłat i Prowizji Getin Noble Bank S.A. dotyczącej Kredytów i Pożyczek Hipotecznych i Finansowych (dalej: **Tabela**)
- Regulaminu Udzielania Kredytów (Pożyczek) Finansowych Getin Noble Bank S.A. (dalej: **Regulamin Finansowy**)
- Regulaminu Kredytowania Hipotecznego Getin Noble Bank S.A. (dalej: **Regulamin Hipoteczny**)
- Regulaminu Kredytu Hipotecznego (dalej: **Regulamin DB**).

Korespondencja do konsumentów tego dotycząca została wysłana w dniu 7 listopada 2016 r. i skierowana została w listach, a objęła portfel umów, gdzie łączna liczba kredytobiorców wyniosła osób. Zmiany miały wejść w życie - według założeń Spółki - w dniu 1 stycznia 2017 r.

Przedmiotowe zmiany dotyczyły usunięcia, dodania lub zmiany określonych postanowień umownych. Przewidywanych zmian w Tabeli było 23, a w ww. regulaminach od 19 do 29 - w zależności od regulaminu. W ocenie Prezesa UOKiK, z punktu widzenia niniejszego postępowania najistotniejsze są następujące propozycje zmian wskazane przez Spółkę w odniesieniu do poszczególnych regulaminów w zakresie:

- postanowień dotyczących konieczności złożenia oświadczenia o poddaniu się egzekucji w trybie art. 777 ustawy z dnia 17 listopada 1964 r. Kodeks Postępowania Cywilnego (Dz.U. z 2019 r. poz. 1460 ze zm.) - dalej: **k.p.c.**;
- klauzuli modyfikacyjnej;
- postanowień określających sposób wyliczania kursu kupna i sprzedaży waluty indeksacji kredytów i pożyczek.

Zakres ww. zmian prezentuje się następująco:

A. Regulamin Hipoteczny:

- **postanowienia dotyczące konieczności złożenia oświadczenia o poddaniu się egzekucji w trybie art. 777 k.p.c.**

i. Dodano treść par. 6 pkt.1 ppkt 1.15 i 1.16 w brzmieniu:

1.15. Kredytobiorca obowiązany jest do przedstawienia, nie częściej niż raz w roku, na żądanie Banku, aktualnych zdjęć nieruchomości potwierdzających jej stan techniczny, celem przeprowadzenia okresowego monitoringu wartości nieruchomości. Jeśli w wyniku

² Od 04.01.2010 r. w wyniku połączenia Getin Bank S.A. z Noble Bank powstaje Getin Noble Bank S.A.

³ Od 01.06.2012 r. ma miejsce prawne połączenie Get Bank S.A. z Getin Noble Bank S.A., a po połączeniu spółka działa pod nazwą Getin Noble Bank S.A.

przeprowadzonego monitoringu Bank stwierdzi, że akceptowalne LTV uległo zwiększeniu, może żądać aktualnych zdjęć nieruchomości potwierdzających jej stan techniczny częściej niż raz w roku, lecz nie częściej niż raz na kwartał.

1.16.każdorazowo w przypadku gdy Kredyt (Pożyczka) został zabezpieczony na nieruchomości dłużnika rzeczowego (osoby trzeciej) i doszło do zmiany właściciela tej nieruchomości - Kredytobiorca obowiązany jest do dostarczenia w terminie 3 miesięcy od zaistnienia tej zmiany oświadczenia o poddaniu się egzekucji złożonego w trybie art. 777 kodeksu postępowania cywilnego do kwoty stanowiącej 170% kwoty kredytu przez osobę trzecią będącą nowym właścicielem tej nieruchomości.

Bank wskazał następującą podstawę prawną do ww. zmiany - par. 6 pkt 5 ppkt 5.1 (v): „konieczność dokonania korekty oczywistych omyłek lub błędów pisarskich albo uzupełnienia luk lub nieścisłości w Regulaminie nie dających się usunąć w wyniku wykładni jego postanowień. Zmiany są wynikiem przeglądu tekstu i dokonania korekty dostrzeżonych nieścisłości, oczywistych omyłek, błędów pisarskich a także nieścisłości w treści Regulaminu”.

ii. Do treści par. 9A pkt. 1 ppkt 1.3 dodano: „w trybie art. 777 kodeksu postępowania cywilnego”.

Dotychczasowe brzmienie:

1.3.oświadczenie Kredytobiorcy (Pożyczkobiorcy) a także Poręczyciela oraz osoby trzeciej - właściciela nieruchomości o poddaniu się egzekucji

Nowe brzmienie:

1.3.oświadczenie Kredytobiorcy (Pożyczkobiorcy) a także Poręczyciela oraz osoby trzeciej - właściciela nieruchomości o poddaniu się egzekucji w trybie art. 777 kodeksu postępowania cywilnego

Bank wskazał następującą podstawę prawną do ww. zmiany - par. 6 pkt. 5 ppkt (i): „zmianę powszechnie obowiązujących przepisów, jeżeli w wyniku tej zmiany Bank jest prawnie zobowiązany do zmiany Regulaminu. Zmiana jest wynikiem uchylecia art. 97 Prawa Bankowego”.

iii. Zmieniono treść par. 9A.1 pkt. 8:

Dotychczasowe brzmienie:

8. W przypadku kiedy prawo własności lub użytkowania wieczystego należy do kilku osób wówczas Hipoteka powinna być ustanowiona na całej nieruchomości. Oznacza to, że współwłaściciele/współużytkownicy wieczystości nie będący Kredytobiorcami (Pożyczkobiorcami) ustanowią hipotekę na swoich udziałach i poddadzą się egzekucji w trybie art. 97 § 1 Prawa Bankowego według wzoru obowiązującego w Banku.

Nowe brzmienie:

8. W przypadku kiedy prawo własności lub użytkowania wieczystego należy do kilku osób, wówczas Hipoteka powinna być ustanowiona na całej nieruchomości. Oznacza to, że współwłaściciele/współużytkownicy wieczystości nie będący Kredytobiorcami (Pożyczkobiorcami) ustanowią hipotekę na swoich udziałach i poddadzą się egzekucji w trybie art. 777 kodeksu postępowania cywilnego.

Bank wskazał następującą podstawę prawną do ww. zmiany - par. 6 pkt. 5 ppkt (i): „zmianę powszechnie obowiązujących przepisów, jeżeli w wyniku tej zmiany Bank jest prawnie

zobowiązany do zmiany Regulaminu. Zmiana jest wynikiem uchylecia art. 97 Prawa Bankowego”.

iv. Zmieniono treść par. 9.A4 pkt. 5 poprzez dodanie: „w trybie art. 777 kodeksu postępowania cywilnego”:

Dotychczasowe brzmienie:

5.Osoba trzecia składa oświadczenie ze zgodą na obciążenie nieruchomości Hipoteką na rzecz Banku, ustanawia hipotekę na rzecz Banku oraz składa oświadczenie o poddaniu się egzekucji według Prawa Bankowego.

Nowe brzmienie:

5.Osoba trzecia składa oświadczenie ze zgodą na obciążenie nieruchomości Hipoteką na rzecz Banku, ustanawia hipotekę na rzecz Banku oraz składa oświadczenie o poddaniu się egzekucji w trybie art. 777 kodeksu postępowania cywilnego.

Bank wskazał następującą podstawę prawną do ww. zmiany - par. 6 pkt. 5 ppkt (i): „zmianę powszechnie obowiązujących przepisów, jeżeli w wyniku tej zmiany Bank jest prawnie zobowiązany do zmiany Regulaminu. Zmiana jest wynikiem uchylecia art. 97 Prawa Bankowego”.

v. Zmieniono treść par. 9 A.6:

Dotychczasowe brzmienie:

Oświadczenie o poddaniu się egzekucji zgodnie z Prawem Bankowym stanowi obligatoryjne zabezpieczenie dla Banku od wszystkich stron biorących udział w transakcji kredytowej, tj.:

- a) od Kredytobiorców (Pożyczkobiorców),*
- b) od Poręczycieli,*
- c) od Osób trzecich-właścicieli nieruchomości.*

Nowe brzmienie:

Oświadczenie o poddaniu się egzekucji złożone na podstawie art. 777 kodeksu postępowania cywilnego stanowi fakultatywne zabezpieczenie dla Banku i stron biorących udział w transakcji kredytowej tj:

- a) dla Kredytobiorców (Pożyczkobiorców),*
- b) dla Poręczycieli,*
- c) dla osób trzecich - dłużników rzeczowych*

Bank zamiast złożenia oświadczenia o poddaniu się egzekucji może wymagać wystawienia weksła własnego in blanco z deklaracją wekslową od każdej strony biorącej udział w transakcji kredytowej.

Bank wskazał następującą podstawę prawną do ww. zmiany - par. 6 pkt. 5 ppkt (i): „zmianę powszechnie obowiązujących przepisów, jeżeli w wyniku tej zmiany Bank jest prawnie zobowiązany do zmiany Regulaminu. Zmiana jest wynikiem uchylecia art. 97 Prawa Bankowego”.

- **postanowienia określające sposób wyliczania kursu kupna i sprzedaży waluty indeksacji kredytów i pożyczek.**

Do treści par. 12 dodano pkt 11 w brzmieniu:

11. Bank określa wysokość kursu kupna i sprzedaży waluty indeksacji Kredytu i Pożyczki, który ma zastosowanie do przeliczenia kwoty uruchamianego Kredytu i Pożyczki i obliczania należności z tytułu rat Kredytu (Pożyczki) i odsetek w następujący sposób:

→ dla kredytów udzielonych przez Noble Bank S.A. (Metrobank do dnia 4.01.2010 r.)

a. Kurs kupna i sprzedaży waluty indeksacyjnej obowiązujący w Banku ustalany jest na podstawie kursu rynkowego wymiany walut dostępnego w serwisie Reuters w momencie sporządzania „Tabeli kursów walut dotyczącej Kredytów (Pożyczek) hipotecznych udzielonych przez Noble Bank (dawniej Metrobank) przed dniem 04 stycznia 2010r.” z godziny 16:00 każdego dnia roboczego i obowiązuje przez cały następny dzień roboczy. Ustalenie kursu kupna waluty indeksacyjnej w Banku polega na odjęciu od kursu rynkowego dostępnego w serwisie Reuters spreadu walutowego w wysokości 5%.

b. Ustalenie kursu sprzedaży waluty indeksacyjnej w Banku polega na dodaniu do kursu rynkowego dostępnego w serwisie Reuters spreadu walutowego w wysokości 5%.

c. W przypadku wzrostu albo spadku kursu rynkowego waluty indeksacyjnej dostępnego w serwisie Reuters, w ciągu jednego dnia roboczego, w wysokości równej co najmniej poziomowi aktualnego spreadu walutowego, odpowiednio dla kursu kupna albo sprzedaży tej waluty, Bank zastrzega sobie prawo do zmiany kursów kupna i sprzedaży tej waluty w ciągu dnia. Po publikacji tak ustalonego nowego kursu waluty, będzie on obowiązywał w Banku w tym dniu. Do ustalania kursu waluty odpowiednio stosuje się zasady ustalania kursu waluty indeksacyjnej ustalone we wcześniejszych punktach.

d. W celu uatrakcyjnienia oferty Bank zastrzega sobie możliwość okresowego zmniejszenia wysokości spreadu walutowego poniżej wartości określonych w pkt. a i b. Wiadomość na ten temat zostanie udostępniona klientowi w treści „Tabeli kursów walut dotyczącej Kredytów (pożyczek) hipotecznych udzielonych przez Noble Bank (dawniej Metrobank) przed dniem 04 stycznia 2010 r.” Zmniejszenie wysokości spreadu nie wymaga zawarcia aneksu do Umowy Kredytu (Umowy Pożyczki).

→ dla Kredytów udzielonych przez Getin Noble Bank S.A od dnia 4.01.2010 r:

a. kursy kupna i sprzedaży waluty indeksacyjnej obowiązujące w Banku publikowane są w „Bankowej tabeli kursów walut dla kredytów dewizowych oraz indeksowanych kursem walut obcych”.

b. Tabela sporządzana jest o godz. 16:00 każdego dnia roboczego i obowiązuje przez cały następny dzień roboczy. Kurs kupna i sprzedaży waluty indeksacyjnej obowiązujący w Banku ustalany jest na podstawie kursu rynkowego wymiany walut dostępnego w serwisie Reuters w momencie sporządzania „Bankowej tabeli kursów walut dla kredytów dewizowych oraz indeksowanych kursem walut obcych”.

c. Ustalenie kursu kupna waluty indeksacyjnej w Banku polega na odjęciu od kursu rynkowego dostępnego w serwisie Reuters spreadu walutowego w wysokości 7%.

d. Ustalenie kursu sprzedaży waluty indeksacyjnej w Banku polega na dodaniu do kursu rynkowego dostępnego w serwisie Reuters spreadu walutowego w wysokości 6%.

e. W celu uatrakcyjnienia oferty Bank zastrzega sobie możliwość okresowego zmniejszenia wysokości spreadu walutowego poniżej wartości określonych w pkt. c i d. Wiadomość na ten temat zostanie udostępniona klientowi w treści „Bankowej tabeli kursów walut dla kredytów dewizowych oraz indeksowanych kursem walut obcych”. Zmniejszenie wysokości spreadu nie wymaga zawarcia aneksu do Umowy Kredytu/Umowy Pożyczki.

Bank wskazał następującą podstawę prawną do ww. zmiany - par. 6 pkt 5 ppkt 5.1 (v): „konieczność dokonania korekty oczywistych omyłek lub błędów pisarskich albo uzupełnienia luk lub nieścisłości w Regulaminie nie dających się usunąć w wyniku wykładni jego postanowień. Zmiany są wynikiem przeglądu tekstu i dokonania korekty dostrzeżonych nieścisłości, oczywistych omyłek, błędów pisarskich a także nieścisłości w treści Regulaminu”.

Na dzień 31 grudnia 2016 r. czynnych umów dot. kredytów hipotecznych indeksowanych do waluty obcej w Banku było   na łączną wartość   PLN. Spłacanych w PLN (a nie bezpośrednio np. w CHF) było   umów o wartości   mld zł. Pozostała część portfela spłacana jest bezpośrednio w walucie indeksacji, w związku z zawartymi aneksami.

B. Regulamin DB

- **postanowienia dotyczące konieczności złożenia oświadczenia o poddaniu się egzekucji w trybie art. 777 k.p.c.**

Zmieniono treść par. 22 (nowy par. 21) pkt 5b:

Dotychczasowe brzmienie par. 22 pkt 5b:

b) poddanie się przez właściciela nieruchomości egzekucji na podstawie bankowego tytułu egzekucyjnego

Nowe brzmienie par. 21 pkt 5b:

b) poddanie się przez właściciela nieruchomości egzekucji w trybie art. 777 kodeksu postępowania cywilnego.

Bank wskazał następującą podstawę prawną do ww. zmiany - par. 34 pkt. 5 lit .a Regulaminu: „zmiana powszechnie obowiązujących przepisów, jeżeli w wyniku tej zmiany Bank jest prawnie zobowiązany do zmiany Regulaminu. Zmiana jest wynikiem uchylecia art. 97 Prawa Bankowego”.

Przy czym początek par. 22 brzmi w następujący sposób:

„Za zgodą Banku kredyt może być zabezpieczony na nieruchomości lub nieruchomościach osób trzecich. W tym przypadku dodatkowymi warunkami wypłaty kredytu lub I transzy kredytu są:

a) udzielenie przez właściciela nieruchomości za ewentualną zgodą współmałżonka poręczenia wekslowego do czasu prawomocnego wpisu hipoteki,

b) poddanie się przez właściciela nieruchomości egzekucji na podstawie bankowego tytułu egzekucyjnego,

c) złożenia przez właściciela nieruchomości oświadczenia o ustanowieniu hipoteki.”

- **postanowienia stanowiące klauzulę modyfikacyjną (dotyczy pkt IV sentencji decyzji - umorzenie)**

Dodano Rozdział 5 Postanowienia Końcowe, dodano par. 34 o brzmieniu:

Rozdział 5

Postanowienia końcowe

§ 34.

1. O zmianie Regulaminu Bank powiadamia Kredytobiorcę w formie pisemnej. Zmiana Regulaminu nie wymaga zawarcia aneksu do Umowy Kredytu.

2. W przypadku zmiany Regulaminu Bank przesyła Kredytobiorcy tekst zmian lub pismo informujące o zmianie Regulaminu ze wskazaniem zakresu zmian wraz z informacją, że nowy Regulamin dostępny jest również w placówkach Banku, placówkach dystrybutora Placówce Partnerskiej oraz na stronie internetowej Banku.

3. W przypadku nie zaakceptowania zmian w Regulaminie, jeśli dotyczą one Kredytobiorcy, Kredytobiorca ma prawo w terminie 30 dni od dnia jego skutecznego powiadomienia, o powyższych zmianach, wypowiedzieć umowę kredytu z okresem wypowiedzenia 30 dni, licząc od daty złożenia lub daty nadania w urzędzie pocztowym oświadczenia o wypowiedzeniu umowy.

4. W przypadku wypowiedzenia umowy kredytu z przyczyn wskazanych w ust. 4, Kredytobiorcę obowiązują zapisy dotychczasowego Regulaminu do upływu okresu wypowiedzenia.

5. Bank zastrzega sobie prawo do zmiany Regulaminu z ważnej przyczyny, za którą uznaje się:

a. zmianę powszechnie obowiązujących przepisów, jeżeli w wyniku tej zmiany Bank jest prawnie zobowiązany do zmiany Regulaminu;

b. wyrok sądowy lub decyzję administracyjną jeżeli Regulamin zawiera postanowienia analogiczne do poddanych ocenie sądu lub organu, które

ze względu na treść wyroku lub decyzji wymagają zmiany Regulaminu;

c. rekomendację wydaną przez organ nadzoru nad działalnością Banku albo urzędową lub sądową interpretację przepisów, jeżeli dotyczą materii objętej Regulaminem i w wyniku ich wydania zaistnieje potrzeba zmiany Regulaminu, której celem jest dostosowanie treści Regulaminu do wydanej rekomendacji albo urzędowej lub sądowej interpretacji przepisów;

d. zmianę w systemach informatycznych wykorzystywanych przez Bank, usprawniającą ich funkcjonowanie, jeżeli zakres przedmiotowy tej zmiany pozostaje w związku z treścią Regulaminu i powoduje konieczność modyfikacji jego brzmienia;

e. konieczność dokonania korekty oczywistych omyłek lub błędów pisarskich albo uzupełnienia luk lub nieścisłości w Regulaminie nie dających się usunąć w wyniku wykładni jego postanowień.

Bank wskazał następującą podstawę prawną do ww. zmiany - par. 34 pkt. 5 lit. e Regulaminu: „konieczność dokonania korekty oczywistych omyłek lub błędów pisarskich albo uzupełnienia luk lub nieścisłości w Regulaminie nie dających się usunąć w wyniku wykładni jego postanowień. Zmiany są wynikiem przeglądu tekstu i dokonania korekty dostrzeżonych nieścisłości, oczywistych omyłek, błędów pisarskich a także nieścisłości w treści Regulaminu”.

W momencie wszczęcia niniejszego postępowania, w oparciu o wyjaśnienia Banku i przedłożone w toku postępowania wyjaśniającego dokumenty ustalono, iż w zakresie zmian w Regulaminie DB Spółka podała podstawę prawną (tj. umowną klauzulę modyfikacyjną z par. 34), która w rzeczywistości nie znajdowała się w tym miejscu w wykonywanych umowach w momencie informowania klientów o rzekomej zmianie warunków umowy. Jak wynika z powyżej przedstawionych informacji, ww. klauzula modyfikacyjna miała dopiero zostać - w zamierzeniu Spółki - wprowadzona w par. 34 Regulaminu DB w Rozdziale 5. W

toku postępowania w sprawie naruszenia zbiorowych interesów konsumentów - a więc już po postawieniu zarzutów - Bank wyjaśnił, iż doszło do omyłkowego wskazania klientom w piśmie przewodnim, że klauzula modyfikacyjna zostanie dodana w par. 34, gdyż identyczny zapis (tj. identycznej treści klauzula modyfikacyjna) znajdował się już w ww. Regulaminie w par. 3. Doszło więc jedynie do redakcyjnego przesunięcia tego postanowienia do dalszej części dokumentu. Zabrakło przy tym informacji przekazanej klientom, o wykreśleniu w tym zakresie ww. postanowienia z par. 3.

Na marginesie należy zauważyć, iż w pismach GNB do konsumentów brakuje informacji o rzeczywistych podstawach faktycznych sygnalizowanych konsumentom zmian. Wprawdzie w toku postępowania Spółka w piśmie z dnia 18 kwietnia 2017 r. wskazuje, że takie okoliczności faktyczne zostały podane w liście przewodnim wysłanym do konsumentów, ale nie jest to prawdą. W korespondencji znajduje się jedynie powtórzenie przesłanek zamieszczonych w klauzuli modyfikacyjnej, bez sprecyzowania np. jakie to przepisy prawa uległy zmianie lub jakie organy nadzorczy wydały stanowiska, o których mowa w tych przesłankach oraz jakie to były stanowiska i gdzie są zamieszczone (jeżeli zostały opublikowane, na co wskazuje Spółka).

W korespondencji do klientów Spółka wskazała, iż każdemu konsumentowi przysługuje prawo do wypowiedzenia umowy w terminie 30 dni od dnia powiadomienia o powyższych zmianach, z okresem wypowiedzenia 30 dni, licząc od daty złożenia lub daty nadania oświadczenia. Z kolei w przypadku braku sprzeciwu wobec zaproponowanych zmian (co należy rozumieć jako brak złożenia wypowiedzenia umowy) Spółka będzie traktowała to, jako akceptację nowych treści przesłanych dokumentów. Zgodnie z wyjaśnieniami Banku z dnia 18 kwietnia 2017 r., zostały w tym trybie wypowiedziane umowy kredytowe.

Mając na względzie powyższe ustalenia faktyczne, Prezes UOKiK zważył co następuje:

Naruszenie interesu publicznego

Prezes UOKiK, zgodnie z art. 1 u.o.k.i.k., podejmuje się ochrony interesów konsumentów wyłącznie w interesie publicznym, tzn. wtedy, gdy daną praktyką przedsiębiorcy może być dotknięty każdy konsument w analogicznych okolicznościach⁴. Warunkiem koniecznym do uruchomienia instrumentów określonych w tej ustawie jest zatem zaistnienie takiego stanu faktycznego, w którym działania przedsiębiorców naruszają jej przepisy i jednocześnie stanowią zagrożenie dla interesu publicznego, bądź też naruszają ten interes.

Niniejsze postępowanie dotyczy podejrzenia stosowania przez przedsiębiorcę praktyk naruszających zbiorowe interesy konsumentów w zakresie zmian w wykonywanych umowach pożyczek hipotecznych i umowach o kredyt hipoteczny (w tym również indeksowany do waluty obcej), a więc praktyk dotyczących produktów, z których konsumenci korzystają powszechnie. Oznacza to *de facto*, że przedmiotowe praktyki mogły dotyczyć nieokreślonego z góry kręgu adresatów, a zatem mogły naruszać zbiorowy interes konsumentów. Uznać wobec tego należy, iż niniejsze postępowanie prowadzone jest w interesie publicznym.

Praktyka opisana w pkt I sentencji decyzji

Przepis art. 24 ust. 1 u.o.k.i.k. stanowi, iż „Zakazane jest stosowanie praktyk naruszających zbiorowe interesy konsumentów”, natomiast art. 24 ust. 2 określa, iż „Przez

---

⁴Por. wyrok Sądu Okręgowego w Warszawie Sąd Ochrony Konkurencji i Konsumentów z dnia 13 stycznia 2009 r., sygn. akt XVII Ama 26/08.

praktykę naruszającą zbiorowe interesy konsumentów rozumie się godzące w nie sprzeczne z prawem lub dobrymi obyczajami zachowanie przedsiębiorcy,”.

Oceny, czy w danym przypadku mamy do czynienia z praktyką określoną w wyżej wymienionych przepisach należy dokonać na podstawie ustalenia łącznego spełnienia trzech przesłanek, którymi są:

- **działania przedsiębiorcy,**
- **bezprawność tych działań,**
- **naruszenie zbiorowych interesów konsumentów.**

Status przedsiębiorcy

Przepisy art. 4 pkt 1 u.o.k.i.k. w zw. z art. 4 ust. 1 ustawy z dnia 6 marca 2018r. Prawo przedsiębiorców (Dz.U. z 2019r., poz. 1292; dalej: **u.p.p.**) definiują przedsiębiorcę jako osobę fizyczną, osobę prawną i jednostkę organizacyjną niebędącą osobą prawną, której odrębna ustawa przyznaje zdolność prawną - wykonującą we własnym imieniu zarobkową działalność wytwórczą, budowlaną, handlową, usługową a także zawodową, wykonywaną w sposób zorganizowany i ciągły.

GNB jest osobą prawną prowadzącą działalność gospodarczą, wpisaną do Rejestru Przedsiębiorców Krajowego Rejestru Sądowego pod numerem 0000304735 prowadzonego przez Sąd Rejonowy dla m. st. Warszawy w Warszawie XII Wydział Gospodarczy oraz posiada NIP: 1080004850. Przedmiotem działalności Spółki jest m.in. pozostała finansowa działalność usługowa, gdzie indziej niesklasyfikowana, z wyłączeniem ubezpieczeń i funduszy emerytalnych.

Wobec powyższego należy uznać, iż Getin Noble Bank spełnia przesłanki, jakich wyżej powołane ustawy wymagają do uznania podmiotu za przedsiębiorcę. W konsekwencji jego działania mogą być poddane ocenie w toku postępowania przed Prezesem UOKiK.

Bezprawności działania

W ocenie Prezesa UOKiK, w analizowanym przypadku bezprawność działań podejmowanych przez Bank polega na naruszeniu zakazu określonego w art. 3 u.p.n.p.r., tj. zakazu stosowania nieuczciwych praktyk rynkowych.

Zgodnie z art. 4 ust. 1 u.p.n.p.r. stosowana przez przedsiębiorcę wobec konsumentów praktyka rynkowa jest nieuczciwa, jeżeli jest sprzeczna z dobrymi obyczajami i w istotny sposób zniekształca lub może zniekształcić zachowanie rynkowe przeciętnego konsumenta przed zawarciem umowy, w trakcie jej zawierania lub po jej zawarciu. Co istotne, w art. 4 ust. 2 u.p.n.p.r. wskazane zostało, iż za nieuczciwą praktykę rynkową uznaje się w szczególności praktykę rynkową wprowadzającą w błąd. Taka praktyka nie podlega ocenie w świetle przesłanek określonych w ust. 1.

Przez praktykę rynkową rozumie się zgodnie z art. 2 pkt 4 u.p.n.p.r. - działanie lub zaniechanie przedsiębiorcy, sposób postępowania, oświadczenie lub informację handlową, w szczególności reklamę i marketing, bezpośrednio związane z promocją lub nabyciem produktu przez konsumenta. Wskazać przy tym należy, że w punkcie (13) preambuły Dyrektywy o nieuczciwych praktykach handlowych⁵ wskazano, że „*Aby utrzymać zaufanie konsumentów, ten ogólny zakaz powinien mieć zastosowanie do nieuczciwych praktyk*

---

⁵ Dyrektywa 2005/29/WE Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 11 maja 2005 r. dotycząca nieuczciwych praktyk handlowych stosowanych przez przedsiębiorstwa wobec konsumentów na rynku wewnętrznym oraz zmieniająca dyrektywę Rady 84/450/EWG, dyrektywy 97/7/WE, 98/27/WE i 2002/65/WE Parlamentu Europejskiego i Rady oraz rozporządzenie (WE) nr 2006/2004 Parlamentu Europejskiego i Rady.

handlowych, istniejących między przedsiębiorcą a konsumentem zarówno w stosunkach pozaumownych, po zawarciu umowy, jak i w trakcie jej wykonywania”. W doktrynie słusznie przyjmuje się, że praktyka rynkowa może zaistnieć zanim stosunek prawny z konsumentem zostanie nawiązany, jak również w trakcie jego trwania lub nawet po zakończeniu trwania danego stosunku prawnego. Możliwa jest sytuacja, w której przedsiębiorca będzie posiadał i stosował umowy zgodnie z prawem, ale dopuści się nieuczciwej praktyki rynkowej poprzez działanie o charakterze faktycznym, a nie prawnym⁶. Tożsamy stanowisko prezentowane jest również przez Sąd Najwyższy. W jednym z rozstrzygnięć uznał on, iż „zakresem pojęcia „praktyki rynkowej” na użytek ustawy o przeciwdziałaniu nieuczciwym praktykom rynkowym objęte są nie tylko marketingowo-reklamowe zachowania przedsiębiorców, ale całe spektrum zachowań, które w nieuczciwy sposób mogą oddziaływać na podjęcie przez konsumenta decyzji zarówno co do samego zawarcia umowy o określonej treści, jak i działania konsumenta po nawiązaniu z przedsiębiorcą stosunku prawnego”⁷. Powyższe stanowisko jest powszechnie przyjmowane w orzecznictwie⁸.

Pojęcie produktu wskazane w art. 2 pkt 3 u.p.n.p.r. ma szeroki zakres i obejmuje także usługę. Zatem, sposób w jaki Bank wykonuje umowy o kredyt hipoteczny spełnia powyższe kryteria i może zostać uznane za praktykę rynkową w rozumieniu niniejszej ustawy.

Z kolei przepis art. 5 ust. 1 u.p.n.p.r. stanowi, że praktykę rynkową uznaje się za działanie wprowadzające w błąd, jeżeli działanie to w jakikolwiek sposób powoduje lub może powodować podjęcie przez przeciętnego konsumenta decyzji dotyczącej umowy, której inaczej by nie podjął. Interpretując zatem pojęcie praktyki wprowadzającej w błąd należy stwierdzić, że jest to każda praktyka, która w jakikolwiek sposób, w tym również przez swoją formę, może wywoływać skutek w postaci podjęcia przez przeciętnego konsumenta decyzji dotyczącej umowy, której inaczej by nie podjął. Zgodnie z art. 5 ust. 2 pkt 1 ww. ustawy działaniem wprowadzającym w błąd może być rozpowszechnianie nieprawdziwych informacji.

Przez decyzję dotyczącą umowy należy rozumieć każdą decyzję konsumenta, co do tego, czy, w jaki sposób i na jakich warunkach dokona zakupu, zapłaci za produkt w całości lub w części, zatrzyma produkt, rozporządzi nim lub wykona uprawnienie umowne związane z produktem, bez względu na to, czy konsument postanowi dokonać określonej czynności, czy też powstrzyma się od jej dokonania (art. 2 pkt 7 u.p.n.p.r.). Należy w tym miejscu wskazać, iż pojęcie „decyzji dotyczącej umowy” jest rozumiane szeroko⁹. W okolicznościach niniejszej sprawy decyzją dotyczącą umowy będzie to, jak zachowanie przedsiębiorcy wpływa na dalsze wykonywanie kontraktu przez konsumenta (tj. czy zdecyduje się go wykonywać w oparciu o zmiany wskazane przez Bank, czy też tak, jakby w ogóle tego pisma nie otrzymał i nie wywoływało to względem niego skutków, co może wiązać się z różnymi negatywnymi konsekwencjami dla konsumenta ze strony Spółki) lub też podjęcie przez niego decyzji o wypowiedzeniu umowy. Z punktu widzenia kwestionowania zachowania Banku jako praktyki wprowadzającej w błąd istotne jest również to, że w wyniku działań Spółki konsument może podjąć działania lub zaniechać określonych działań, które w normalnych

---

⁶ E. Rutkowska-Tomaszewska, *Ochrona prawna klienta na rynku usług bankowych*, Warszawa 2013, s. 663.

⁷ Postanowienie SN z dnia 15 maja 2014 r., sygn. III SK 75/13.

⁸ Np. wyrok SOKiK z dnia 18 września 2015 r., sygn. akt XVII Ama 74/14; wyrok SOKiK z dnia 10 lutego 2014 r., sygn. akt XVII Ama 173/11.

⁹ wyrok Sądu Najwyższego z dnia 4 marca 2014 r., sygn. akt III SK 34/13; wyrok Trybunału Sprawiedliwości z dnia 19 grudnia 2013 r., sygn. akt C-281/12

okolicznościach (czyli bez ingerencji ze strony przedsiębiorcy w sposób wykonywania kontraktu) by nie wystąpiły.

Model przeciętnego konsumenta

Ustawa o przeciwdziałaniu nieuczciwym praktykom rynkowym posługuje się pojęciem przeciętnego konsumenta. To w odniesieniu do przeciętnego konsumenta powinna być dokonywana ocena każdej praktyki rynkowej. Przepis art. 2 pkt 8 u.p.n.p.r. za przeciętnego uznaje konsumenta, który jest dostatecznie dobrze poinformowany, uważny i ostrożny. Wymaga zarazem dokonania oceny tych cech z uwzględnieniem czynników społecznych, kulturowych, językowych i przynależności danego konsumenta do szczególnej grupy konsumentów, przez którą rozumie się dającą się jednoznacznie zidentyfikować grupę konsumentów, szczególnie podatną na oddziaływanie praktyki rynkowej lub na produkt, którego praktyka rynkowa dotyczy, ze względu na szczególne cechy, takie jak wiek, niepełnosprawność fizyczna lub umysłowa.

Przez przeciętnego konsumenta należy zatem rozumieć konsumenta dostatecznie (przeciętnie) rozważnego i zorientowanego, mającego prawo do uzyskiwania od przedsiębiorcy rzetelnych informacji przekazywanych w sposób niewprowadzający w błąd. Wskazanie na cechy takie jak dostateczne poinformowanie, uwaga oraz ostrożność określa pewien zespół cech mentalnych konsumenta (jego „przeciętność”), polegający na tym, że z jednej strony możemy wymagać od niego pewnego stopnia wiedzy i orientacji w rzeczywistości, lecz z drugiej strony nie możemy uznać, że jego wiedza jest kompletna i profesjonalna. Taki konsument nie ma wykształcenia prawniczego oraz wieloletniego doświadczenia w pracy w instytucji finansowej. Nie posiada również specjalistycznej wiedzy odnośnie oceny dopuszczalności prawnej dokonywania przez przedsiębiorców zmian (i ich zakresu) w wykonywanych umowach. Nie jest więc w stanie zweryfikować poprawności działania przedsiębiorcy w związku z arbitralnymi i jednostronnymi zmianami warunków umowy zawartej na czas oznaczony.

W przedmiotowej sprawie konstruowany model przeciętnego konsumenta dotyczy konsumenta, który jest stroną zawartej z Bankiem umowy o kredyt hipoteczny. Przyjąć należy, że tego rodzaju umowy zawarte mogły być przez wszystkich konsumentów, dlatego też informacja kierowana przez GNB w toku wykonywania tychże umów adresowana była do szerokiej grupy osób fizycznych, konsumentów, którzy zawarli umowę o kredyt hipoteczny w celu bezpośrednio niezwiązanym z działalnością gospodarczą. Charakter oferowanej usługi finansowej nie wskazuje na to, by Spółka kierowała swoje praktyki do szczególnej grupy konsumentów, która mogłaby zostać wyodrębniona na podstawie określonej i wspólnej im cechy. Każdy bowiem mógł zostać klientem Banku i zawrzeć umowę o kredyt hipoteczny. Przyjęty zatem w niniejszej sprawie model przeciętnego konsumenta nie odwołuje się do szczególnej grupy konsumentów.

W niniejszej sprawie przeciętny konsument, zawierający z Bankiem umowę, ma prawo oczekiwać, że będzie ona wykonywana w taki sposób, w jaki uzgodnił to w treści zawartej ze Spółką umowy. Dodatkowo, przeciętny konsument ma prawo przypuszczać, że Bank przesyłając mu propozycję zmian warunków wykonywanej umowy o kredyt hipoteczny, będzie działał zgodnie z przepisami prawa i dobrymi obyczajami.

Działania wprowadzające w błąd

W niniejszym zarzucie, działania Spółki, które wprowadzają konsumentów w błąd polegają na przesłaniu do nich nieprawdziwej informacji dotyczącej uprawnienia do dokonania jednostronnej zmiany warunków umów o kredyt hipoteczny i wiążącym - strony

umowy - charakterem tej zmiany w związku z zamiarem wprowadzenia do ww. dokumentów postanowień umownych odnoszących się do sposobu ustalania kursów kupna i sprzedaży walut publikowanych w Tabeli Kursów i obowiązku złożenia przez określony podmiot (w tym konsumenta) oświadczenia o poddaniu się egzekucji w trybie art. 777 k.p.c., w sytuacji gdy Spółka nie jest uprawniona do dokonania takiej jednostronnej zmiany.

W ocenie Prezesa UOKiK Bank nie jest uprawniony do takiej jednostronnej zmiany umów, **gdyż stanowi to niedopuszczalną ingerencję w istotne elementy umów zawieranych na czas oznaczony**. Jednocześnie z uwagi na odmienny zakres wprowadzonych zmian w odniesieniu do dwóch - wskazanych w pkt I sentencji decyzji - grup zmienionych postanowień, w uzasadnieniu Prezes UOKiK oddzielnie odniesie się do nich i wynikającej z tego bezprawności zachowania Spółki.

A. Informacja o zamiarze wprowadzenia do Regulaminu Hipotecznego postanowień odnoszących się do sposobu wyliczania kursów kupna i sprzedaży walut publikowanych w Tabeli kursów.

Zmiany, o których dokonaniu Bank poinformował konsumentów w trakcie obowiązywania umów o kredyt hipoteczny, wpływają w sposób istotny na dalsze ich wykonanie, mając na względzie treść pozostałych postanowień umownych, a także na nabyte przez konsumentów uprawnienia związane z możliwym stosowaniem przez Bank postanowień o charakterze abuzywnym, o których mowa w art. 385¹ §1 k.c. Dlatego też przyczyny niedopuszczalności takiej jednostronnej modyfikacji warunków umownych, jaką starał się wprowadzić Bank przesyłając do konsumentów analizowaną w niniejszym postępowaniu korespondencję o zmianie postanowień odnoszących się do sposobu wyliczenia kursów kupna i sprzedaży walut publikowanych w Tabeli kursów, mają charakter wieloaspektowy. Związane jest to przede wszystkim ze specyfiką umów o kredyt hipoteczny indeksowany do waluty obcej (gdyż to względem m.in. tych umów odnosi się niniejsza decyzja), jak i treścią zmian, które Bank próbował wdrożyć do wykonywanych kontraktów i ich wpływem na zawarte w dokumentach umownych inne postanowienia.

W pierwszej kolejności warto nadmienić, że - w ocenie Prezesa UOKiK - **umowy zawierane na czas oznaczony, w tym umowy o kredyt hipoteczny co do zasady nie powinny podlegać jednostronnym modyfikacjom**. Zdaniem Prezesa UOKiK, możliwość jednostronnej zmiany umów o kredyt hipoteczny (w tym również załączników do nich, które wpływają na sposób wykonania umowy - czyli również różnego rodzaju regulaminów czy tabel opłat i prowizji/taryf) jest bardzo ograniczona. Niezmienne powinny być elementy dotyczące tzw. konsensu lub też istotnych (popytowo) elementów umowy, czyli takie, które stanowiły lub mogły stanowić przyczynę lub podstawę, dla których konsument zawarł ww. umowę, a których inna treść mogła powodować, że konsumenci nie byłiby zainteresowani jej zawarciem. Niezmienne powinny być również postanowienia umowne istotnie wpływające na sposób wykonania umowy przez każdą z jej stron w zakresie jej głównych elementów. W pojęciu tym mieszczą się takie kategorie postanowień jak: „postanowienia indywidualnie negocjowane”, „postanowienia określające główne świadczenia stron” oraz „essentialia negotii”, lecz nie jest to katalog zamknięty i powinien podlegać konkretyzacji każdorazowo przy zawarciu umowy, mając również na względzie okoliczności jej zawarcia oraz jej wykonania. Zdaniem organu ochrony konsumentów, są to również takie elementy, które są charakterystyczne dla danego stosunku umownego i tworzą go jako całość. Oznacza to, że nieistotne byłyby pewnego rodzaju elementy uboczne, dodatkowe, fakultatywne - które tylko rozszerzają zakres świadczonych usług w ramach zawartej umowy, ale nie wpływają na

wykonanie umowy w zakresie jej głównych założeń czy uprawnień konsumenta związanych z charakterem zawartej umowy.

W ocenie Prezesa UOKiK, sposób wykonania umowy zawartej na czas oznaczony wynika z samej natury zobowiązania i strony nie mogą uregulować go w kontrakcie w sposób odmienny, gdyż byłoby niezgodne z celem dla którego strony zgodziły się zawrzeć umowę na czas oznaczony (art. 353¹ oraz art. 354 k.c.), która charakteryzuje się trwałością i niezmiennością - w szczególności w zakresie istotnych elementów umowy. Powyższe oznacza, że w tego typu przypadkach - dla możliwości jednostronnej zmiany kontraktu zawartego na czas oznaczony w trakcie jego wykonywania - bez znaczenia jest zawarta w umowie klauzula modyfikacyjna, gdyż nie może ona mieć wpływu na zmiany postanowień umownych, które z natury samej umowy - nie mogą ulegać zmianie w jednostronny sposób. Oznacza to, że jeżeli w umowie zawieranej na czas oznaczony (w tym umowach o kredyt hipoteczny) znajduje się klauzula modyfikacyjna, to powinna ona odnosić się wyłącznie do postanowień umownych, które mają charakter poboczny, drugorzędny i niewpływający na podstawowy sposób wykonania umowy.

W analizowanej sprawie zakres planowanej ingerencji Banku był bardzo szeroki, gdyż Spółka miała zamiar wprowadzić do wykonywanych umów nową procedurę (sposób) kształtowania kursu kupna i sprzedaży walut obcych wskazanych w Tabelach kursowych Banku, co w przypadku umów o kredyt hipoteczny indeksowany do walut obcych ma fundamentalne znaczenie dla określenia zarówno wysokości salda samego kredytu (a więc zadłużenia kredytobiorcy, zarówno początkowego, jak i w trakcie wykonania umowy), wysokości innych opłat naliczanych w trakcie trwania umowy, które obliczane są w oparciu o zmienne kursy walut, oraz - i przede wszystkim - wysokości każdej z rat spłacanych przez konsumenta w trakcie wykonywania kontraktu (który często zawierany jest na 20-30 lat).

Na marginesie należy podkreślić, iż w ramach niniejszego postępowania Prezes UOKiK nie weryfikuje nowej treści postanowień, które Spółka zamierzała wdrożyć do wykonywanych umów, pod kątem ich abuzywnego charakteru. Z uwagi na okoliczność, iż przedmiotowe zmiany - w ocenie Prezesa UOKiK - nie zostały skutecznie inkorporowane do wykonywanego kontraktu, gdyż taka modyfikacja warunków umowy była niedopuszczalna, to wskazane postanowienia nie mogły doprowadzić do naruszenia dobrych obyczajów ani w sposób rażący interesów konsumentów. Aby było to możliwe lub aby była możliwość w ogóle weryfikacji przedmiotowej kwestii, to powinny zostać spełnione warunki formalne, a więc analizowane klauzule umowne powinny być częścią wzorca umownego stosowanego w obrocie konsumenckim przez przedsiębiorcę, co w niniejszej sprawie nie miało miejsca.

Tym niemniej należy zauważyć, iż w analizowanych umowach (w pierwotnym kształcie - tj. o treści istniejącej w momencie zawierania umowy o kredyt hipoteczny) wykonywanych obecnie przez GNB, nie ma określonego sposobu ustalania kursów kupna i sprzedaży waluty obcej, które zamieszczane są w Tabeli kursów opracowywanej przez Bank. Jednocześnie powyższe kursy kupna i sprzedaży stanowiły jednak punkt odniesienia do ustalenia kwoty wypłaty kredytu hipotecznego, jak i stanowią aktualnie podstawę do wyliczenia wysokości bieżącego salda kredytu w PLN, jak i wysokości rat kredytu, jeżeli spłacane są przez konsumentów w polskich złotych, a nie bezpośrednio w walucie kredytu (np. CHF czy USD). W aktualnym orzecznictwie Sądu Najwyższego powszechnie uznaje się, że klauzule waloryzacyjne stanowią główne świadczenie stron umowy o kredyt hipoteczny indeksowany do waluty obcej, gdyż wpływają na sposób kształtowania wysokości zobowiązań

umownych¹⁰. Przy czym jednocześnie wskazuje się, że postanowienia te nie są sformułowane w sposób jednoznaczny. Jednym z istotniejszych elementów klauzul waloryzacyjnych są Tabele kursowe, a co się z tym wiąże również kursy, które się w nim znajdują i sposób ich kształtowania przez przedsiębiorcę. To właśnie brak prawidłowego uregulowania w bankowych wzorcach umownych sposobu ustalania przez przedsiębiorców kursów sprzedaży i kupna waluty obcej - pomimo odesłania do tych kursów znajdujących się w Tabelach kursowych - stanowi podstawę do orzekania o abuzywnym charakterze tego typu postanowień.

Z uwagi na powyższe okoliczności - w ocenie Prezesa UOKiK - charakter proponowanych zmian dotyczył istotnych postanowień umowy, dlatego też Spółka nie była uprawniona do dokonania ich jednostronnej zmiany w trakcie wykonywania kontraktu.

Należy przy tym zauważyć, iż jednym z warunków dopuszczalności jednostronnej zmiany umów zawartych na czas oznaczony jest to, iż mogą być one wypowiedziane przez strony tejże umowy (w szczególności dotyczy to adresata jednostronnego oświadczenia woli jednej ze stron umowy) w oparciu o istniejące postanowienia umowne¹¹.

Należy zauważyć, iż w kontekście umów o kredyt hipoteczny, które wiążą się z zadłużeniem na bardzo wysokie kwoty, po słabszej stronie stosunku umownego tego typu uprawnienie do wypowiedzenia umowy, z uwagi na funkcje omawianego stosunku zobowiązaniowego, de facto nie istnieje. Należy bowiem przypomnieć, iż konsument zawierając umowę o kredyt hipoteczny godzi się wziąć na siebie odpowiedzialność za spłatę kredytu o bardzo dużej wartości, ale - co również istotne - w bardzo odległej perspektywie czasowej (tj. zazwyczaj w okresie 20 - 30 lat). Oznacza to, że nie musi być on przygotowany do wcześniejszej jego spłaty - z czym wiąże się skorzystanie z prawa do wypowiedzenia umowy - tylko z tego tytułu, że Bank zdecydował się dokonać w trakcie wykonywania kontraktu bardzo istotnej, jednostronnej ingerencji w treść wykonywanej umowy, która nie jest korzystna dla konsumenta. Jest to również o tyle istotne, że tego typu umowy stanowią dla konsumentów fundament ich codziennego życia, gdyż mają one na celu zapewnienie ich podstawowych potrzeb mieszkaniowych i realizacji prawa do nienaruszalności własnej przestrzeni życiowej (w tym nienaruszalności miru domowego, prywatności, spokojnego życia rodzinnego we własnym lokalu). Konieczność zgromadzenia w krótkim czasie pieniędzy na wcześniejszą spłatę zaciągniętego kredytu - tylko dlatego, że Bank zdecydował się na jednostronną zmianę warunków umownych - istotnie ingeruje w ww. dobra materialne i niematerialne konsumentów, a przez to wpływa na ich decyzje dotyczące skorzystania z uprawnienia do wypowiedzenia umowy o kredyt hipoteczny.

Możliwość wypowiedzenia umowy przez klientów Banku w związku z niezaakceptowaniem propozycji nowych postanowień nie byłaby w takim wypadku dla konsumentów korzystnym rozwiązaniem, gdyż byłiby oni zobligowani do zgromadzenia w bardzo krótkim czasie środków finansowych na dokonanie całkowitej spłaty kredytu. Często może się to wiązać z koniecznością wystąpienia o nowy kredyt (w tym samym lub innym banku), którego celem byłaby spłata dotychczasowych należności wynikających z umowy kredytowej, która ulegałaby rozwiązaniu w wyniku nieprzyjęcia nowych warunków umowy.

---

¹⁰ Wyrok SN z dnia 4 kwietnia 2019 r. (sygn. akt III CSK 159/17; wyrok SN z dnia 9 maja 2019 r. (sygn. akt I CSK 242/18)

¹¹ A. Pyrżyńska, *Komentarz do art. 365¹ Kodeksu cywilnego* [w:] *Kodeks cywilny. Tom II. Komentarz do art. 353-626*, red. M. Gutkowski, Legalis 2019; K. Zagrobelny, *Komentarz do art. 384¹ Kodeksu cywilnego* [w:] *Kodeks cywilny. Komentarz*, red. Gniewek, Legalis 2019

Konsumenci nie mają przy tym gwarancji, że uzyskają kredyt (np. z uwagi na brak wystarczającej zdolności kredytowej) oraz, że uzyskają go na analogicznych warunkach (lub przynajmniej nie gorszych), jak przy kredycie, który zamierzają spłacić. Z zasad doświadczenia życiowego wynika, że klienci banków w momencie konieczności przymusowej spłaty całości kredytu „z dnia na dzień” - z uwagi na wskazane powyżej bariery finansowe wynikające z konieczności zebrania w krótkim czasie dużego kapitału - nie będą korzystali z uprawnienia do wypowiedzenia umowy. Potwierdzeniem tego jest również bardzo niski współczynnik wypowiedzeń umów (jedynie umów) dokonanych przez klientów Banku po otrzymaniu korespondencji z zapowiedzią jednostronnych zmian warunków umów kredytów hipotecznych. Jeżeli konsumenci nie posiadają pieniędzy na spłatę zadłużenia przy wypowiedzeniu umowy (w związku z zamiarem niezaakceptowania wprowadzonych zmian), to ich swoboda wyboru i dalsze zachowanie jest znacząco ograniczone, co powoduje, że przedsiębiorca mógłby próbować w zasadzie dowolnie i bez żadnych ograniczeń zmieniać postanowienia umowy. Tym samym, prawo to (do niezaakceptowania zmian) będzie fikcją, która ma na celu jedynie legalizowanie arbitralnych działań silniejszej strony umowy. Nie bez znaczenia jest również okoliczność, iż na wszystkie ww. czynności konsumenci potrzebowaliby dodatkowego czasu (związanego np. z porównaniem ofert konkurencji) i wiedzy finansowej oraz prawnej (konieczność zapoznania i zrozumienia nowych warunków umowy), co również stanowi dodatkowy element zniechęcający ich do korzystania z uprawnienia do wypowiedzenia umowy. Gdyby jednak przedsiębiorca przestrzegał postanowień zawartej umowy i nie dokonywałby jednostronnych zmian w treści wykonywanych umów o kredyt hipoteczny to tych czynności nie byłoby zmuszeni podejmować.

Dlatego też, w ocenie Prezesa UOKiK, nie jest wystarczającą gwarancją dla konsumentów (a *de facto* jest to fikcją), iż Spółka - w momencie proponowania nowych postanowień umowy - przyznaje im prawo do odmowy przyjęcia zmian i wypowiedzenia umowy lub złożenia sprzeciwu (który przyniesie podobny efekt - czyli zakończenie trwania stosunku umownego).

Warto przy tym nadmienić, iż prawo do wypowiedzenia umowy nie jest szczególnym uprawnieniem przysługującym konsumentom - zagwarantowane jest ono bowiem albo jako ogólne uprawnienie wynikające z postanowień umowy (może przybrać również inną formę np. wcześniejszej spłaty całości kredytu) albo wynika z przepisów prawa. W analizowanym przypadku wypowiedzenie przez konsumenta umowy byłoby spowodowane działaniem Banku, starającego się jednostronnie przymusić go do „milczącej” akceptacji nowych warunków umowy, które nie były znane konsumentowi w momencie jej zawarcia, a także zmian, których nie mógł spodziewać się w ramach wykonywanego kontraktu.

Kolejnym aspektem, na który Prezes Urzędu zwraca uwagę jest to, że poprzez zawieranie umów o kredyt hipoteczny na czas oznaczony, w których dochodzi do zadłużenia klienta Banku, konsumenci wiążą się z przedsiębiorcą często długim (kilkudziesięcioletnim) zobowiązaniem na określonych warunkach. Przedmiotowe warunki wpływają bezpośrednio na decyzje kredytobiorców co do zawarcia umowy i poza nadzwyczajnymi sytuacjami, nie powinny ulec zmianie w trakcie trwania umowy. Nie dotyczy to oczywiście tych warunków, które z założenia podlegają pewnej fluktuacji, a zmiany te są niezależne od woli stron umowy i strony mają świadomość występowania tych zmian w momencie zawierania umowy i wyrażają na to zgodę.

W niniejszej sprawie dodatkową barierą (finansową) zniechęcającą konsumentów do składania wypowiedzeń umów o kredyt hipoteczny indeksowany do waluty obcej, w

szczególności franka szwajcarskiego, jest to, iż kurs waluty CHF (pomijając już kwestię w jaki sposób był obliczany na potrzeby wypłaty kredytu) jest dużo wyższy niż był w momencie, w którym konsumenci zaciągali tego typu zobowiązania (w szczególności w latach 2006-2008, gdyż w tym okresie było zawieranych najwięcej umów tego typu). Tym samym nieproporcjonalnie zwiększyła się wartość salda tych kredytów hipotecznych, przy zamiarze spłaty ich w PLN (czyli waluty, w której polscy konsumenci otrzymują wynagrodzenie). O ile bowiem nominalnie wartość salda kredytu wyrażona w CHF ulega w trakcie trwania umowy zmniejszeniu, w związku z regularną spłatą kredytu przez klientów, to zadłużenie konsumentów wyrażone w PLN rośnie z uwagi na wzrost kursu CHF względem PLN.

Dla przykładu przyjmując, że w lipcu 2008 r. kredytobiorca zawarł z Bankiem umowę kredytu indeksowanego do CHF na kwotę 500 000 zł na okres 30 lat oraz przy założeniu stałej wysokości spreadu pobieranego przez Bank na poziomie 6,5%, wysokość salda zadłużenia kredytobiorcy w PLN oraz w CHF w trakcie trwania umowy będzie kształtować się w następujący sposób:

Lata spłaty kredytu	Data	Kapitał do spłaty w zł	Kurs średni CHF wg NBP	Kapitał do spłaty w CHF
0	lip 08*	500 000 zł	1,95 zł	256 490 CHF
0,5	sty 09	741 670 zł	2,92 zł	254 227 CHF
1	lip 09	733 862 zł	2,92 zł	251 255 CHF
1,5	sty 10	705 831 zł	2,84 zł	248 179 CHF
2	lip 10	766 258 zł	3,13 zł	245 027 CHF
2,5	sty 11	760 428 zł	3,14 zł	241 829 CHF
3	lip 11	835 481 zł	3,50 zł	238 599 CHF
3,5	sty 12	877 290 zł	3,73 zł	235 271 CHF
4	lip 12	835 182 zł	3,60 zł	231 932 CHF
4,5	sty 13	794 834 zł	3,48 zł	228 529 CHF
5	lip 13	803 860 zł	3,57 zł	225 086 CHF
5,5	sty 14	776 765 zł	3,51 zł	221 607 CHF
6	lip 14	768 146 zł	3,52 zł	218 091 CHF
6,5	sty 15	876 481 zł	4,09 zł	214 499 CHF
7	lip 15	861 197 zł	4,09 zł	210 533 CHF

7,5	sty 16	859 744 zł	4,16 zł	206 569 CHF
8	lip 16	846 686 zł	4,18 zł	202 579 CHF
8,5	sty 17	836 327 zł	4,21 zł	198 573 CHF
9	lip 17	769 947 zł	3,96 zł	194 544 CHF
9,5	sty 18	698 553 zł	3,67 zł	190 486 CHF

*Miesiąc udzielenia kredytu

Źródło: opracowanie własne Urzędu

Powyższe okoliczności wskazują, iż zagwarantowanie konsumentom (klientom Banku) prawa do wypowiedzenia umowy o kredyt hipoteczny indeksowany do waluty obcej, w tym przede wszystkim do CHF, przy dokonywaniu jednostronnej zmiany postanowień umownych, jest fikcyjnym uprawnieniem słabszej strony stosunku obligacyjnego. Z tego też względu na prawie tys. zmienianych umów, tylko zostały finalnie wypowiedziane z uwagi na brak akceptacji zmian nowych postanowień umowy, o których mowa w niniejszym postanowieniu.

Na marginesie należy zauważyć, iż Prezes UOKiK nie widzi również powodów, dla których to słabsza strona umowy musiałaby podejmować działania tylko z tej przyczyny, że Spółka chce dokonać tak głębokich zmian w umowach o kredyt hipoteczny - czyli umowach zawieranych na czas oznaczony. Należy przy tym zauważyć, iż dotyczy to działań (zarówno w zakresie wypowiedzenia umowy czy braku jej wypowiedzenia poprzez milczącą akceptację zmian), które nie będą dla niego korzystne, gdyż wiążą się one - jak wskazano powyżej - z różnymi niedogodnościami. Konsumenty nie powinni być przymuszani do takich aktywności, tym bardziej, że nie mają możliwości dalszego wykonywania umowy na niezmiennych warunkach. W ocenie Prezesa UOKiK każda istotna modyfikacja kontraktu zawartego na czas oznaczony powinna odbyć się z poszanowaniem sytuacji prawnej konsumentów i do wejścia jej w życie wymagana jest ich wyraźna (a nie dorozumiana) zgoda.

Co istotne nie zmienia tego stanu rzeczy kolejny wymagany warunek, który - w teorii - umożliwiałby dokonanie jednostronnej zmiany treści stosunku obligacyjnego, czyli zamieszczenie przez przedsiębiorcę we wzorcu umowy nieabuzywnej klauzuli modyfikacyjnej. Brak możliwości dokonywania jednostronnych zmian postanowień umów o kredyt hipoteczny, które są kwestionowane w niniejszym postępowaniu wynika z samej natury stosunku umownego, charakteru tych zmian (tj. istotny element umowy), jak i braku realnego uprawnienia do wypowiedzenia umowy przez słabszą jej stronę. Zamieszczenie we wzorcach umów o kredyt hipoteczny klauzul modyfikacyjnych nie wyeliminuje tych okoliczności, a tym samym nie może być podstawą prawną dopuszczającą takie działania. Warto przy tym dodać, iż tego rodzaju postanowienia umowne (tj. klauzule modyfikacyjne) we wzorcach umów, w tym ich treść - są narzucone przez przedsiębiorcę w związku z adhezyjnym sposobem zawierania umów i nie podlegają indywidualnym negocjacjom. Zupełnie odrębną kwestią jest również możliwy abuzywny charakter klauzul modyfikacyjnych zamieszczonych we wzorcach umownych analizowanych w niniejszej sprawie, a stosowanych przez Spółkę, co jednak nie ma bezpośredniego wpływu na niedozwolony charakter kwestionowanej praktyki, gdyż nie zostały spełnione formalne warunki umożliwiające dokonanie takiej zmiany warunków umownych.

Z powyższych względów próba dokonania jednostronnej zmiany postanowień umowy zawartej na czas oznaczony, tj. umowy o kredyt hipoteczny, w zakresie jej istotnych postanowień, czyli sposobu ustalania kursów walut w Tabeli kursów - stanowi nieuprawnioną ingerencję silniejszej strony umowy w treść umowy zaakceptowaną przez obie strony w momencie zawarcia umowy i nie jest dopuszczalna w świetle obowiązujących przepisów prawa, jak i dobrych obyczajów.

Kolejnym aspektem, który ma wpływ na ocenę zachowania Spółki w niniejszej sprawie pod kątem niedopuszczalności jednostronnej zmiany umów o kredyt hipoteczny indeksowany do waluty obcej jest również to, iż konsekwencją wprowadzenia do wykonywanych ww. umów, postanowień dotyczących sposobu ustalania kursów kupna i sprzedaży walut obcych, mogła być próba usunięcia przez Spółkę niejednoznaczności związanej z ustalaniem kursów w Tabeli kursowej Spółki w pierwotnych warunkach umownych, co w mogłoby mieć wpływ na ocenę dokonaną przede wszystkim przez samego konsumenta, ale i również przez sąd rozpatrujący jego sprawę w przypadku sporu sądowego charakteru tzw. klauzul waloryzacyjnych pod kątem naruszenia przez nie art. 385¹ §1 k.c. i skutków z tego wynikających (w tym przede wszystkim przysługujące im z tego tytułu uprawnienia). Inaczej rzecz ujmując, Bank próbował samodzielnie sanować umowę kredytową w zakresie znajdujących się w niej postanowień abuzywnych, co mogło powodować u konsumentów poczucie niepewności, niejasności w zakresie przysługujących im uprawnień.

Zgodnie z art. 385¹ §1 k.c., postanowienia umowy zawieranej z konsumentem nieuzgodnione indywidualnie nie wiążą go, jeżeli kształtują jego prawa i obowiązki w sposób sprzeczny z dobrymi obyczajami, rażąco naruszając jego interesy (niedozwolone postanowienia umowne). Nie dotyczy to postanowień określających główne świadczenia stron, w tym cenę lub wynagrodzenie, jeżeli zostały sformułowane w sposób jednoznaczny. Jest to klauzula generalna, która określa przesłanki umożliwiające stwierdzenie, iż postanowienie umowne kształtuje prawa i obowiązki konsumentów w sposób sprzeczny z dobrymi obyczajami, rażąco naruszając ich interesy. Przedmiotowy przepis stanowi implementację do polskiego porządku prawnego art. 3 ust. 1 Dyrektywy Rady 93/13/EWG¹². Rozwinięciem tego przepisu - który również zawiera swoje odniesienie w art. 385¹ § 1 k.c. - jest art. 6 ust. 1 ww. Dyrektywy, zgodnie z którym *„Państwa Członkowskie stanowią, że na mocy prawa krajowego nieuczciwe warunki w umowach zawieranych przez sprzedawców lub dostawców z konsumentami nie będą wiążące dla konsumenta, a umowa w pozostałej części będzie nadal obowiązywała strony, jeżeli jest to możliwe po wyłączeniu z niej nieuczciwych warunków.”*

Klauzule waloryzacyjne zawarte w umowach o kredyt hipoteczny indeksowany do waluty obcej w zakresie Regulaminu Hipotecznego wykonywanych przez GNB mogą dotyczyć zarówno określenia kwoty wypłaty kredytu:

„Uruchomienie Kredytu następuje w PLN przy jednoczesnym przeliczeniu w dniu wypłaty na walutę wskazaną w Umowie Kredytu zgodnie z kursem kupna dewiz obowiązującym w Banku w dniu uruchomienia.”

(§3 ust. 8 Umowy kredytu hipotecznego nr .... indeksowanego do CHF/USD - stosowanej przez Noble Bank S.A. w Warszawie - Oddział Specjalistyczny Metrobank od 21 maja 2007 r.)

---

¹² Dyrektywa Rady 93/13/EWG z dnia 5 kwietnia 1993 r. w sprawie nieuczciwych warunków w umowach konsumenckich (Dz. U. L 095, 21/04/1993 P. 0029 - 0034).

„Uruchomienie kredytu (lub jego transzy) denominowanego do waluty obcej następuje w PLN przy jednoczesnym przeliczeniu uruchomionej kwoty w dniu wypłaty na walutę wskazaną w Umowie Kredytu wg kursu kupna danej waluty ustalonego przez Bank w aktualnej Tabeli Kursów”.

(§11 ust. 7 Regulaminu kredytowania hipotecznego Noble Bank S.A. w Warszawie - Oddział Specjalistyczny Metrobank stosowanego od 1 lipca 2007 r.)

jak i sposobu jego spłaty:

„Spłata wszelkich zobowiązań z tytułu niniejszej Umowy będzie dokonywana w złotych na rachunek Kredytu, o którym mowa w §3 ust. 2. Szczegółowe zasady prowadzenia rachunku zawiera „Regulamin otwierania i prowadzenia rachunków bankowych dla osób fizycznych w Noble Bank S.A.” oraz „Metodę i terminy ustalania kursu wymiany walut (na podstawie którego wyliczane są raty spłaty i bieżące saldo zadłużenia) oraz warunki aktualizacji Harmonogramu Spłat określa Regulamin”.

(§4 ust. 2 i 5 Umowy kredytu hipotecznego nr .... indeksowanego do CHF/USD - stosowanej przez Noble Bank S.A. w Warszawie - Oddział Specjalistyczny Metrobank od 21 maja 2007 r.)

„W przypadku kredytu denominowanego kursem waluty obcej Harmonogram Spłat kredytu jest wyrażony w walucie kredytu. Kwota raty spłaty obliczana jest według kursu sprzedaży dewiz, obowiązującego w Banku na podstawie obowiązującej w Banku Tabeli Kursów z dnia spłaty.”

(§12 ust. 7 Regulaminu kredytowania hipotecznego Noble Bank S.A. w Warszawie - Oddział Specjalistyczny Metrobank stosowanego od 1 lipca 2007 r.)

Podstawą do uznania tego typu klauzul stosowanych przez Spółkę za abuzywne (np. w toku sprawy cywilnej, w ramach kontroli incydentalnej, co potwierdzają liczne orzeczenia sądów powszechnych) jest to, iż Bank do przeliczenia wskazanych w umowie kwot posługuje się wewnątrzbankową Tabelą kursów, której zasady tworzenia są nieuregulowane w treści umowy. Tego typu postanowienia umowne przyznają Spółce uprawnienie do jednostronnego wpływania na wysokość świadczeń stron ustalonych w umowie. Konsekwencją powyższego jest również brak możliwości zweryfikowania przez kredytobiorcę przyjętych umownie kryteriów wykorzystywanych przy ustalaniu wysokości samego wskaźnika waloryzacji w sytuacji, w której nie ma sprecyzowanych przesłanek ustalania kursów kupna i sprzedaży waluty obcej. Wątpliwości co do abuzywności tego typu klauzul umownych nie ma również SN, który wskazuje, iż *„mechanizm ustalania przez bank kursów waluty, który pozostawia bankowi swobodę, jest w sposób oczywisty sprzeczny z dobrymi obyczajami i rażąco narusza interesy konsumenta, a klauzula, która nie zawiera jednoznacznej treści i przez to pozwala na pełną swobodę decyzyjną przedsiębiorcy w kwestii bardzo istotnej dla konsumenta, dotyczącej kosztów kredytu, jest klauzulą niedozwoloną w rozumieniu art. 385¹ § 1 k.c. (por. wyrok z dnia 22 stycznia 2016 r., I CSK 1049/14)¹³”.*

Skutkiem uznania ww. analizowanych postanowień za abuzywne w ramach kontroli incydentalnej jest to, iż przedmiotowe klauzule nie wiążą konsumenta, a umowa powinna być wykonywana tak jakby nigdy ich nie było w umowie (zgodnie z zasadą, iż klauzula abuzywna nie obowiązuje od momentu zawarcia umowy) lub też - jeżeli nie jest możliwe dalsze wykonywanie umowy - powinna zostać stwierdzona jej nieważność.

---

¹³ Wyrok SN z dnia 27 lutego 2019 r., sygn. II CSK 19/18

Powyzsza zasada wynika nie tylko z prawa polskiego (tj. interpretacji art. 385¹ §1 k.c.), ale przede wszystkim z prawa europejskiego, w tym Dyrektywy Rady 93/13/EWG. Przy interpretacji skutków stosowania analizowanych przepisów na tle regulacji krajowych nalezy uwzgledniac rowniez orzecznictwo TSUE. Trybunal ten wielokrotnie juz wypowiedal sie na temat konsekwencji stosowania przez przedsiebiorce postanowien niedozwolonych w umowach zawieranych z konsumentami oraz nastepczej mozliwosci eliminowania niekorzystnych skutkow z tego wynikajacych. Z ugruntowanej linii orzeczniczej TSUE wynika, ze **„Z brzmienia rzeczonoego art. 6 ust. 1 ww. Dyrektywy wynika zatem, ze sady krajowe sa zobowiazane wytlacznie do zaniechania stosowania nieuczciwego warunku umownego, aby nie wywieral on obligatoryjnych skutkow wobec konsumenta, przy czym nie sa one uprawnione do zmiany jego tresci. Umowa ta powinna bowiem w zasadzie nadal obowiazywac, bez jakiegokolwiek zmiany innej niz wynikajaca z uchylenia nieuczciwych warunkow, o ile takie dalsze obowiazywanie umowy jest prawnie mozliwe zgodnie z zasadami prawa wewnetrznego¹⁴.”**

Trybunal wypowiedzial sie przy tym rowniez o sytuacji zwiazanej z mozliwoscia jednostronnej ingerencji przez sad orzekajacy w sprawie (w ramach kontroli incydentalnej) w tresc umowy laczacej strony sporu. Stwierdzil on, ze **„gdyby sad krajowy mogl zmieniac tresc nieuczciwych warunkow zawartych w takich umowach, takie uprawnienie mogloby zagrazac realizacji dlugoterminowego celu ustanowionego w art. 7 dyrektywy 93/13. Uprawnienie to przyczyniloby sie bowiem do wyeliminowania zniechecajacego skutku wywieranego na przedsiebiorcow poprzez zwykly brak stosowania takich nieuczciwych warunkow wobec konsumentow, poniewaz nadal bylby oni zachecani do stosowania rzeczonych warunkow, wiedzac, ze nawet gdyby miaty one byc uniewaznione, to jednak umowa moglaby zostac uzupelniona w niezbednym zakresie przez sad krajowy, tak aby zagwarantowac w ten sposob interes rzeczonych przedsiebiorcow¹⁵”**. Wyzej przywotane orzecznictwo jednoznacznie przesadza, ze umowa, w ktorej jedno z jej postanowien ma charakter abuzywny, laczy strony w pozostalej czesci, o ile wykonywanie takiego kontraktu jest faktycznie mozliwe. Tym samym, mozliwe jest uznanie przez sad w ramach rozstrzygania sporu w indywidualnej sprawie, ze umowa taka nie moze byc wykonywana w wyniku usunecia spornego postanowienia, co w ostatecznosci moze doprowadzic do calkowitego jej uniewaznienia, o ile byloby to z korzystnoscia dla konsumenta¹⁶.

Jak wiecej wynika z przedmiotowej analizy zmiana abuzywnego postanowienia umownego nie jest - co do zasady - mozliwa, chyba ze zrobi to sad i dotyczy to tylko mozliwosci zastosowania przepisu krajowego o charakterze dyspozytywnym i to tylko w scisle okreslonych przypadkach. Jak wskazal Trybunal **„zastapienie nieuczciwego warunku przepisem prawa krajowego o charakterze dyspozytywnym jest bowiem zgodne z celem art. 6 ust. 1 Dyrektywy Rady 93/13/EWG, poniewaz zgodnie z utrwalonym orzecznictwem przepis ten zmierza do zastapienia ustanowionej w umowie rownowagi formalnej miedzy prawami i obowiazkami stron rownowaga rzeczywista, pozwalajaca na przywrócenie rownosci tych stron bez koniecznosci uniewaznienia wszystkich umow zawierajacych nieuczciwe warunki¹⁷”**.

---

¹⁴ Wyrok TSUE z dnia 14 wrzesnia 2012 r., sygn. akt C-618/10, pkt. 65, w sprawie Banco Español de Crédito SA v. Joaquínowi Calderónowi Caminie; wyrok TSUE z dnia 30 maja 2011 r., sygn. akt C-488/11, pkt. 57, w sprawie Dirk Frederik Asbeek Brusse, Katarina de Man Garabito v. Jahani BV.

¹⁵ Wyrok TSUE C-618/10, pkt. 69; wyrok TSUE C-488/11, pkt 58; wyrok TSUE z dnia 30 kwietnia 2014 r., sygn. akt C-26/13, pkt 79, w sprawie Árpád Kásler, Hajnalka Káslerné Rábai v. OTP Jelzálogbank Zrt.

¹⁶ Wyrok TSUE z dnia 15 marca 2012 r., sygn. akt C-453/10, pkt 35-36 w sprawie Jana Pereničová i Vladislav Perenič v. SOS financ spol. s r. o.

¹⁷ Wyrok TSUE C-26/13, pkt 82.

A contrario, skoro nawet sąd (w ramach rozpatrywania sprawy w toku kontroli incydentalnej) nie może „dodać” do treści umowy zasad, na podstawie których strony miałyby wyliczać wartość kursów kupna i sprzedaży walut obcych (np. w zakresie średniego kursu publikowanego przez NBP), to tym bardziej nie jest możliwe, aby przedsiębiorca wprowadzał w sposób jednostronny - w ramach wykonywanego kontraktu - tego typu rozwiązania, np. poprzez dodanie innej klauzuli umownej przez siebie arbitralnie ustalonej, której celem jest doprecyzowanie innego postanowienia umownego, który jest niejednoznaczny, a przez to wykazuje cechy postanowienia określonego w art. 385¹ § 1 k.c.

Tym samym, z uwagi na ryzyko próby obejścia normy wyrażonej w art. 385¹ § 1 k.c. **nie jest dopuszczalnym, aby w przypadku stosowania przez przedsiębiorcę postanowienia niedozwolonego w wykonywanej umowie zawartej z konsumentem - możliwa była jednostronna modyfikacja postanowień umownych, poprzez wprowadzenie postanowień doprecyzowujących postanowienia abuzywnie lub narzucenie nowych postanowień umowy w to miejsce przez silniejszą stronę umowy.**

Powyższego stanu nie może zmienić również żadna przesłanka zamieszczona w umownej klauzuli modyfikacyjnej, która w zakresie możliwego skutku pozwalałaby na takie działanie ze strony przedsiębiorcy. Tego typu postanowienie jest z mocy prawa bezskuteczne jako naruszające zasadę określoną w art. 385¹ § 1 k.c. oraz art. 6 ust. 1 Dyrektywy 93/13¹⁸.

Działanie Banku związane z jednostronną zmianą warunków umownych mogło powodować po stronie konsumentów trudności w dokonaniu oceny postanowień indeksujących saldo kredytu, jak i poszczególne raty pod kątem ich ewentualnej abuzywności i skutków z tego wynikających (czy to w zakresie spłaconych już rat, czy też dalszego wykonywania umowy), a tym samym utrudniać skorzystanie przez nich z uprawnień, przysługujących na podstawie przepisów innych ustaw (w związku z art. 385¹ § 1 k.c., który ustanawia brak związania konsumenta postanowieniami abuzywnymi). W związku z zakwestionowaną w niniejszej decyzji praktyką GNB klienci mogą postrzegać literalne brzmienie warunków umownych nie tyle przez ich treść z momentu zawarcia umowy, ale przez pryzmat dokonanej przez Bank zmiany regulaminu, co może wytworzyć fałszywy obraz rzeczywistej treści postanowień, które mają (w ich pierwotnym brzmieniu z momentu zawarcia umowy) charakter abuzywny. Konsumentom mogą uznać, iż nowa treść postanowień stała się częścią trwającego stosunku umownego i w wyniku czego klauzule waloryzacyjne nie mają już charakteru niedozwolonego (z uwagi na doprecyzowane sposoby obliczania kursów walut), a co się z tym wiąże dochodzenie roszczeń może okazać się niemożliwe lub co najmniej utrudnione (bardziej ryzykowne). Tym samym wprowadzało to ich w błąd w zakresie aktualnej treści warunków umownych, a w konsekwencji mogło zniekształcać ich obraz związany z dalszą możliwością kwestionowania warunków umownych, które mają charakter abuzywny. Działanie takie jest niedopuszczalne, gdyż Bank nie powinien podejmować jednostronnych działań, które narzucałyby konsumentom rozwiązania, które są niezgodne z duchem Dyrektywy Rady 93/13/EWG i stanowiłyby próbę uniknięcia skutków (względem przedsiębiorcy) stosowania postanowień abuzywnych.

Reasumując, należy stwierdzić, iż Bank nie jest uprawniony do dokonania jednostronnej zmiany umowy o kredyt hipoteczny zawartej na czas oznaczony i

---

¹⁸ M. Namysłowska i T. Skoczny, *Możliwość i sposoby eliminacji z obrotu prawnego postanowień umownych uznanych przez Sąd Ochrony Konkurencji i Konsumentów za abuzywnie*, ekspertyza naukowa Centrum Studiów Antymonopolowych i Edukacyjnych sporządzona na zlecenie Związku Banków Polskich, s. 24-25, dostęp: https://www.cars.wz.uw.edu.pl/tresc/badania/07/Ekspertyza_naukowa_dla_ZBP.pdf

wprowadzenia do umowy łączącej strony nowych postanowień umownych, których celem jest doprecyzowanie niejednoznacznych klauzul umownych znajdujących się już w umowie. Działanie takie - w ocenie Prezesa UOKiK - może nastąpić wyłącznie na skutek złożenia zgodnego oświadczenia woli przez strony umowy, tj. przez konsumenta oraz Bank, w formie m.in. aneksu, który będzie miał charakter dobrowolnego porozumienia.

Mając na względzie powyższe ustalenia, należy uznać, iż informacja przesyłana przez Spółkę w zakresie zmiany warunków umów kredytów hipotecznych w trakcie ich trwania w zakresie klauzuli „doprecyzowującej” sposób ustalania kursów kupna i sprzedaży walut obcych podważa zasadę **dotrzymywania zawartych z konsumentami umów na czas oznaczony w zakresie istotnych elementów tychże umów i niedokonywania ich arbitralnej zmiany**. Zmiany, które Bank zamierzał wprowadzić w ramach wykonywanych umów, nie były dozwolone w świetle natury samej umowy (tj. umowy na czas oznaczony), ani charakteru dokonywanej zmiany (wpływ na istotne elementy umowy związane z jej wykonaniem oraz dążenie do usunięcia abuzywnego charakteru kluczowych dla stosunku umownego postanowień umownych i możliwość pozbawienia konsumentów przyznanych im przez przepisy prawa uprawnień związanych ze stosowaniem przez przedsiębiorcę tego typu postanowień). **Tym samym Spółka wprowadzała konsumentów w błąd w zakresie treści obowiązujących strony warunków umownych w związku przesyłaniem im informacji, których skutkiem miało być dokonanie jednostronnej zmiany umowy kredytowej, w sytuacji gdy zmiana taka w trakcie jej wykonywania (tj. przez okres na jaki została zawarta) - w świetle obowiązujących przepisów prawa, dobrych obyczajów i na podstawie pierwotnych warunków umowy - nie była uprawniona.**

Spółka w swojej argumentacji powołuje się na art. 384¹ k.c., który tylko określa procedurę zmiany wzorca umowy w trakcie wykonywania kontraktu, ale nie stanowi podstawy prawnomaterialnej takiej zmiany. Jak to zostało już wskazane we wcześniejszych rozważaniach Prezesa UOKiK, Bank nie był uprawniony do dokonywania takiej zmiany warunków umownych i informowania o tym klientów, więc bez znaczenia jest przyjęta w tym celu procedura modyfikacji kontraktu.

Zupełnie nietrafiony jest argument przywoływany przez Bank związany z koniecznością dostosowania się GNB do ustawy antyspreadowej, w szczególności z jej art. 4. Przedmiotowa ustawa nie stanowi podstawy do dokonania jednostronnej zmiany warunków umownych przez kredytodawcę, a jedynie nakazuje umożliwienie bezpłatnej zmiany warunków umownych w związku z koniecznością umożliwienia kredytobiorcom spłaty kredytu w PLN. Gdyby tak było jak twierdzi Spółka, ww. nowelizacja byłaby niezgodna z Dyrektywą 93/13/EWG, gdyż Państwo Członkowskie nie może ustawowo i to jeszcze z mocą wsteczną ograniczać mocy działania ww. Dyrektywy - czyli wpływać na treść klauzul, które mają charakter abuzywny (szczegółowo wypowiedział się o tym m.in. SN w wyroku z dnia 11 grudnia 2019 r., sygn. V CSK 382/18). Należy mieć również na względzie, iż wykładnia polskich przepisów prawa powinna być zgodna z celami ustawodawcy unijnego, które opisane zostały w Dyrektywie 93/13/EWG, w szczególności w preambule, jak również z treścią art. 6 ust. 1.

Prezes UOKiK nie dał również wiary wyjaśnieniom Banku związanym z tym, że kwestionowana jednostronna zmiana warunków umownych mogłaby być odbierana jako korzystna dla konsumentów. W ocenie organu ochrony konsumentów poprzez zmianę regulaminu Spółka miała zamiar poprawić abuzywne postanowienia zawarte w swoich wzorcach. Należy przy tym zauważyć, iż klienci mogli nie podpisywać aneksów antyspreadowych właśnie z uwagi na to, że zawierają one postanowienia umowne

„doprecyzowujące” sposób ustalania kursu (zakwestionowane zresztą przez Prezesa UOKiK jako abuzywne w ramach decyzji DOZIK-15/2019 z dnia 31 grudnia 2019 r.).

B. Informacja o zamiarze wprowadzenia do Regulaminu Hipotecznego i Regulaminu DB postanowień dotyczących konieczności złożenia oświadczenia o poddaniu się egzekucji w trybie art. 777 k.p.c.

Oceniając możliwość wprowadzenia w sposób jednostronny przez Spółkę do wykonywanych umów postanowień dotyczących konieczności złożenia oświadczenia o poddaniu się egzekucji w trybie art. 777 k.p.c. w miejsce bankowego tytułu egzekucyjnego (dalej: BTE) należy w pierwszej kolejności podnieść, iż również w tym przypadku mamy do czynienia z istotnym elementem umowy kredytu hipotecznego zawartej na czas oznaczony, dlatego też - zgodnie ze wcześniejszymi argumentami - tego rodzaju postanowienia umowne nie powinny ulegać modyfikacji w oparciu o arbitralną i jednostronną decyzję silniejszej strony umowy.

Sposób zabezpieczenia kredytu hipotecznego jest jednym z istotniejszych warunków umowy kredytowej zarówno dla samego Banku, jak i dla konsumentów. Dokonywanie zmian w tym zakresie w trakcie trwania stosunku obligacyjnego powinno wynikać z konsensu pomiędzy dwoma stronami umowy. Jednocześnie nie powinno wiązać się to ze złożeniem oświadczenia (lub brakiem takiego działania) przez słabszą ze stron m.in. pod przymusem finansowym. Takim przymusem jest konieczność natychmiastowej spłaty zadłużenia wynikającego z umowy w sytuacji wypowiedzenia jej z uwagi na brak akceptacji nowych warunków (o czym szerzej napisano powyżej).

Przechodząc do analizy propozycji zmiany warunków umownych w omawianym zakresie warto zwrócić uwagę na samą przyczynę usunięcia z umowy postanowień odnoszących się do bankowego tytułu egzekucyjnego i zastąpienia ich postanowieniami (często w pozostałym zakresie o analogicznej treści) odnoszącymi się do wyrażenia zgody przez konsumenta na zastosowanie trybu z art. 777 k.p.c. Spółka wskazuje, iż podstawą prawną jego działań jest „*zmiana powszechnie obowiązujących przepisów, jeżeli w wyniku tej zmiany Bank jest prawnie zobowiązany do zmiany Regulaminu. Zmiana jest wynikiem uchylecia art. 97 Prawa Bankowego*”. Należy przy tym zauważyć, iż powodem uchylecia przepisów prawa bankowego był wyrok Trybunału Konstytucyjnego, który orzekł o niekonstytucyjności przepisów dotyczących BTE¹⁹. W konsekwencji doszło do uchylecia art. 96 ust. 1 i art. 97 ust. 1 ustawy z dnia 29 sierpnia 1997 r. - Prawo bankowe (Dz. U. z 2016 r. poz. 1988 ze zm.) - dalej: **u.p.b. Co istotne, orzeczenie Trybunału Konstytucyjnego nie nakazywało bankom, ani żadnym innym instytucjom zmiany wykonywanych umów w związku z niekonstytucyjnością przepisów prawa bankowego.** Trybunał stwierdził jedynie, iż przepisy art. 96 ust. 1 i art. 97 ust. 1 u.p.b. są niezgodne z art. 31 ust. 1 Konstytucji RP i tracą moc obowiązującą z dniem 1 sierpnia 2016 r. Dochodząc do tych konkluzji Trybunał stwierdził, iż BTE stanowi wyjątkowy przywilej prawny banku, mimo iż jest to dokument pochodzący od prywatnego podmiotu gospodarczego, to zastępuje orzeczenie sądu, co narusza zasadę równości wobec prawa, z punktu widzenia wierzycieli, z których tylko banki mogą wystawiać takie tytuły. Nie jest więc prawdą, że „*Bank jest prawnie zobowiązany do zmiany Regulaminu*”, jak zostało to podane przez Spółkę w podstawie prawnej w piśmie kierowanym do konsumentów.

---

¹⁹ Wyroku TK z dnia 14 kwietnia 2015 r. sygn. akt P 45/12,

Konsekwencją powyższego orzeczenia jest to, że Spółka aktualnie nie może dochodzić od konsumentów roszczeń wynikających z zawartych umów o kredyt hipoteczny w oparciu o bankowy tytuł egzekucyjny, gdyż przepisy go ustanawiające zostały uznane za niekonstytucyjne. Sądy powszechne, w sytuacji zamiaru dochodzenia należności przez GNB w oparciu o BTE, powinny odmówić nadawania im klauzuli wykonalności.

W związku z powyższym Bank próbował wdrożyć do wykonywanych umów nakaz - w określonych sytuacjach wskazanych w umowie - dostarczenia przez określone podmioty oświadczenia o poddaniu się egzekucji w trybie art. 777 k.p.c. Zgodnie z przywołanym przepisem:

§ 1. Tytułami egzekucyjnymi są:

1) orzeczenie sądu prawomocne lub podlegające natychmiastowemu wykonaniu, jak również ugoda zawarta przed sądem;

1') orzeczenie referendarza sądowego prawomocne lub podlegające natychmiastowemu wykonaniu;

3) inne orzeczenia, ugody i akty, które z mocy ustawy podlegają wykonaniu w drodze egzekucji sądowej;

4) akt notarialny, w którym dłużnik poddał się egzekucji i który obejmuje obowiązek zapłaty sumy pieniężnej lub wydania rzeczy oznaczonych co do gatunku, ilościowo w akcie określonych, albo też wydania rzeczy indywidualnie oznaczonej, gdy w akcie wskazano termin wykonania obowiązku lub zdarzenie, od którego uzależnione jest wykonanie;

5) akt notarialny, w którym dłużnik poddał się egzekucji i który obejmuje obowiązek zapłaty sumy pieniężnej do wysokości w akcie wprost określonej albo oznaczonej za pomocą klauzuli waloryzacyjnej, gdy w akcie wskazano zdarzenie, od którego uzależnione jest wykonanie obowiązku, jak również termin, do którego wierzyciel może wystąpić o nadanie temu aktowi klauzuli wykonalności;

6) akt notarialny określony w pkt 4 lub 5, w którym niebędąca dłużnikiem osobistym osoba, której rzecz, wierzytelność lub prawo obciążone jest hipoteką lub zastawem, poddała się egzekucji z obciążonego przedmiotu w celu zaspokojenia wierzytelności pieniężnej przysługującej zabezpieczonemu wierzycielowi.

§ 2. Oświadczenie dłużnika o poddaniu się egzekucji może być złożone także w odrębnym akcie notarialnym.

Z punktu widzenia niniejszego postępowania szczególne znaczenie ma art. 777 § 1 ust. 4-6 k.p.c., zgodnie z którym tytułami egzekucyjnymi są akty notarialne, w których dłużnik (lub osoba niebędąca dłużnikiem osobistym) bierze na siebie obowiązek zapłaty określonej sumy pieniężnej (należy założyć, iż byłaby to kwota wyliczona przez Bank). Taki tytuł wykonawczy (w formie aktu notarialnego) w praktyce stanowiłby znaczące ułatwienie dla GNB do dochodzenia od konsumentów należności wynikających z umowy o kredyt hipoteczny, w sposób podobny, jak wyglądałoby to, jeżeli egzekucja prowadzona byłaby w oparciu o BTE.

Poprzez wprowadzenie do analizowanego regulaminu zmian w sposobie zabezpieczenia Bank dążył do uzyskania od konsumenta lub innego podmiotu określonego w regulaminie - w trakcie wykonywania umowy - wskazanego powyżej obowiązku złożenia (jeżeli Bank tego zażąda) oświadczenia dot. aktu notarialnego pod rygorem wypowiedzenia umowy kredytowej włącznie. Zgodnie bowiem z § 22 umowy o kredyt hipoteczny (*np.*

Umowa o kredyt hipoteczny nr .... indeksowany do CHF - plik: Umowa DB 2007.02.01 chf) „W razie stwierdzenia przez Bank, że warunki udzielenia kredytu nie zostały dotrzymane (...) Bank może:

a) wypowiedzieć umowę kredytu w całości lub w części,

b) zażądać dodatkowego zabezpieczenia spłaty kredytu bądź przedstawienia w określonym terminie programu naprawczego i jego realizacji po zatwierdzeniu przez Bank.”

Podobne uprawnienie przewidziane zostało przy umowach kredytowych, których integralną częścią jest Regulamin Hipoteczny.

Oznacza to, że jeżeli w przyszłości konsumenci (w tym właściciele nieruchomości), którzy nie zgodzą się - w bliżej określonym przez Bank terminie - złożyć oświadczenia w formie aktu notarialnego, o którym mowa w art. 777 k.p.c., a jednocześnie nie złożą takiego oświadczenia w formie aktu notarialnego przed wypłatą kredytu lub I transzy, wówczas konsumenci - kredytobiorcy - byłiby zagrożeni skutkiem w postaci możliwości wypowiedzenia umowy kredytowej w części lub w całości przez GNB.

Podobnie wygląda sytuacja, przy zmianie właściciela nieruchomości obciążanej hipoteką przy umowie regulowanej Regulaminem Hipotecznym, w ramach której Bank zamierzał wprowadzić zasadę, zgodnie z którą w terminie 3 miesięcy od takiej zmiany, kredytobiorca powinien dostarczyć oświadczenie o poddaniu się egzekucji złożone w trybie art. 777 k.p.c. przez nowego właściciela.

Na marginesie należy również zauważyć, iż podana przez Spółkę podstawa prawna rzekomo legalizująca wprowadzenie ww. zmian w Regulaminie Hipotecznym, tj. „konieczność dokonania korekty oczywistych omyłek lub błędów pisarskich albo uzupełnienia luk lub nieścisłości w Regulaminie nie dających się usunąć w wyniku wykładni jego postanowień. Zmiany są wynikiem przeglądu tekstu i dokonania korekty dostrzeżonych nieścisłości, oczywistych omyłek, błędów pisarskich a także nieścisłości w treści Regulaminu” nie znajduje zastosowania w analizowanym przypadku. Dotychczasowa treść Regulaminu Hipotecznego, a - przede wszystkim - treść nowych postanowień umownych wskazuje, iż nie jest to żadna oczywista omyłka ani błąd pisarski, gdyż wprowadza się do wzorca umownego dodatkowe obowiązki dla kredytobiorcy związane z zabezpieczeniem wiarygodności, których wcześniej po prostu we wzorcu nie było. Bank nie może tego tłumaczyć redukcją nieścisłości, gdyż są to elementy umowy, które nie mogą być dodawane w sposób arbitralny przez silniejszą stronę stosunku obligacyjnego.

Podobnie należy ocenić podstawę prawną podaną przez GNB przy innych postanowieniach dotyczących wprowadzenia zabezpieczenia w postaci nakazu złożenia oświadczenia przez wskazane osoby o poddaniu się egzekucji w trybie art. 777 k.c. Jak już to zostało wcześniej wskazane, żadne przepisy prawa ani również wyrok Trybunału Konstytucyjnego nie nakazywały (ani nawet nie umożliwiały) Bankowi dokonania takich zmian w wykonywanych umowach. Nie był on więc „prawnie zobowiązany do zmiany Regulaminu”.

Mając na względzie powyższe ustalenia, należy uznać, iż informacja przesłana przez Spółkę w zakresie zmiany warunków umów kredytów hipotecznych w trakcie ich trwania w zakresie jednostronnego wprowadzenia postanowienia obligującego określone podmioty do poddania się egzekucji w trybie art. 777 k.p.c. podważa zasadę **dotrzymania zawartych z konsumentami umów na czas oznaczony w zakresie istotnych elementów tychże umów i niedokonywania ich arbitralnej zmiany**. Zmiany, które Bank zaproponował konsumentom w ramach wykonywanych umów, nie były dozwolone w świetle natury samej umowy (tj. umowy na czas oznaczony), ani charakteru dokonywanej zmiany (wpływ na istotne elementy umowy

związane z jej wykonaniem). Tym samym, Spółka wprowadziła konsumentów w błąd w zakresie treści obowiązujących strony warunków umownych w związku z przesyłaniem im informacji, których skutkiem miało być dokonanie jednostronnej zmiany umowy kredytowej, w sytuacji gdy zmiana taka w trakcie jej wykonywania (tj. przez okres na jaki została zawarta) - w świetle obowiązujących przepisów prawa, dobrych obyczajów i na podstawie pierwotnych warunków umowy - nie była dopuszczalna.

Zniekształcenie zachowania rynkowego przeciętnego konsumenta w związku z możliwościami podejmowania decyzji dotyczącej umowy

Informacje przedstawione przez Bank, w pismach przesyłanych do konsumentów, związane ze zmianą warunków umów o kredyt hipoteczny wprowadzały konsumentów w błąd, gdyż nie jest dozwolone dokonywanie w ww. zakresie takich jednostronnych zmian warunków umownych przez przedsiębiorcę w czasie trwania okresu, na jaki zostały zawarte umowy. W ocenie Prezesa UOKiK, działanie polegające na informowaniu konsumentów o wprowadzeniu do wykonywanych umów analizowanych w niniejszym postępowaniu zmian w ściśle określonej dacie, pod warunkiem niewypowiedzenia jej warunków przez słabszą stronę umowy (konsumenta), prowadzi do zaburzenia zachowań rynkowych przeciętnego konsumenta w trakcie trwania umowy, gdyż może implikować w jego świadomości błędne przekonanie o zgodnym z prawem działaniu Banku i dopuszczalności dokonania w umowie takich zmian, co z kolei może wpływać na sposób postrzegania przez niego rzeczywistej treści umowy łączącej go ze Spółką i mieć wpływ na sposób dalszego wykonania przez niego umowy kredytowej.

Dotyczy to w szczególności:

- korzystania z uprawnień przewidzianych w przepisach prawa, tj. możliwości kwestionowania klauzul waloryzacyjnych i innych postanowień opartych na kursach kupna i sprzedaży ustalonych w oparciu o Tabelę kursów, jako niedozwolonych postanowień umownych;
- czynienia tego, co Bank postanowi w zakresie konieczności poddania się egzekucji w trybie art. 777 k.p.c., w postaci np. konieczności umówienia się z notariuszem i złożenie oświadczenia w formie aktu notarialnego z obawy przed wypowiedzeniem umowy kredytowej przez GNB;

Mając na uwadze powyższe, działania Spółki mogą mieć wpływ na przyszłe decyzje konsumentów, a ich skutki klienci GNB mogą odczuć dopiero za kilka lub kilkanaście lat, przede wszystkim w sytuacji w której Bank zdecyduje się skorzystać z uprawnień, które próbował sobie w sposób nieuprawniony nadać (dotyczy poddania się egzekucji) lub będzie próbował pozbawić ich uprawnień (np. przy rozpatrywaniu reklamacji lub w sporze sądowym) do uznania klauzul waloryzacyjnych za niedozwolone.

Jednocześnie w przedmiotowym zarzucie bezpośrednio decyzje podejmowane przez przeciętnego konsumenta dotyczące umowy, których bez zachowania Spółki by nie podjął mogą polegać na:

1) podjęciu przez konsumenta decyzji o wypowiedzeniu umowy, w wyniku przekazania mu przez Spółkę wprowadzających w błąd informacji dotyczących rzekomego dokonania przez Bank skutecznej (tj. zgodnej z prawem), jednostronnej zmiany warunków umowy. Klienci mogą bowiem nie zgodzić się z propozycją GNB (z różnych względów) i postąpić według zaleceń wskazanych w kierowanych do nich pismach informacyjnych, tj. wypowiedzieć umowę. Tym samym będą jednak zobowiązani do zapłaty całej kwoty kredytu hipotecznego w bardzo krótkim czasie, co dla większości z nich - o ile w ogóle będzie możliwe - oznaczać

może zaciągnięcie nowych zobowiązań finansowych w innym banku. Dodatkowo, w szczególności przy kredytach wyrażonych w CHF, krok ten może oznaczać konieczność dokonania spłaty w PLN dużo większej kwoty, niż można było zakładać przy zawarciu umowy, z uwagi na podwyższenie kursu waluty. Na taki krok będą mogli pozwolić sobie nieliczni klienci z uwagi na barierę finansową wynikającą z konieczności zebrania w krótkim czasie odpowiedniego kapitału;

2) podjęciu przez konsumenta decyzji o pozostaniu dalej stroną umowy łączącej go ze Spółką na zmienionych, mniej korzystnych dla konsumenta warunkach. Bank zyska w takim przypadku uprzywilejowaną pozycję poprzez dostosowanie - wbrew przepisom prawa, jak i dobrym obyczajom - warunków umownych do aktualnej strategii rynkowej GNB, poza konsensusem słabszej strony umowy. Jednocześnie w przyszłości (a mowa jest tutaj o umowach zawieranych na 20-30 lat) może to spowodować m.in. ograniczenie uprawnień konsumentów do kwestionowania abuzywności klauzul waloryzacyjnych, gdyż sąd rozpatrujący indywidualną sprawę cywilną może uznać - oczywiście niesłusznie - iż rozwiązanie jakie zastosował Bank usunęło negatywne konsekwencje pierwotnych zapisów umownych i skutków z tym związanych (co wpływa m.in. na wzajemne rozliczenie się stron umowy). Szczegóły różnych sytuacji faktycznych, które mogą powstać w zależności od charakteru dokonanej zmiany zostały przedstawione powyżej. Do takiego przeświadczenia może dojść również konsument na etapie przedsądowym, który po analizie dokumentacji związanej z umową i kwestionowaną praktyką Banku zaniecha złożenia pozwu do sądu powszechnego.

W drugim z wymienionych wyżej przypadków - czyli nieskorzystaniu przez konsumenta z prawa do wypowiedzenia umowy - możliwość oddziaływania konsumenta na arbitralną decyzję Spółki o zmianie warunków umowy jest iluzoryczna, gdyż nie posiada on realnej możliwości negocjowania zmienionych tak warunków umowy. Nie może również wyrazić sprzeciwu co do wdrożenia do obowiązującej go umowy wskazanych w piśmie od Banku postanowień umownych i jednocześnie wykonywać umowę w oparciu o dotychczasowe jej postanowienia. Ograniczona jest przy tym możliwość niezastosowania się do nowych, bezprawnie wprowadzonych regulacji, np. poprzez niespłacanie rat kredytu obliczonych w oparciu o nowe postanowienia umowne. Konsument może obawiać się negatywnych konsekwencji z tego wynikających. Należy do nich w szczególności możliwość wypowiedzenia umowy kredytu hipotecznego przez Bank z tytułu niedotrzymania warunków przez kredytobiorcę, a w konsekwencji, w przypadku umów zabezpieczonych na nieruchomości, utraty lokalu mieszkalnego. Dodatkowo, konsument narażony jest na obowiązek zapłaty odsetek od zadłużenia przeterminowanego oraz innych opłat związanych z dochodzeniem roszczeń przez Bank. Jednocześnie w sytuacji skierowania sprawy do sądu powszechnego, konsumenci mogą obawiać się, w jaki sposób ww. sąd oceni taką próbę dokonywania jednostronnych zmian warunków umów o kredyt hipoteczny, o których mowa w niniejszym postępowaniu oraz np. jej wpływ na uprawnienia przyznane słabszej stronie stosunku umownego w związku z podnoszoną w toku procesu abuzywnością klauzul waloryzacyjnych. Należy bowiem zauważyć, iż orzecznictwo polskich sądów powszechnych w odniesieniu do kredytów indeksowany do waluty obcej jest zróżnicowane, w szczególności w zakresie skutków stosowania postanowień abuzywnych dotyczących klauzul waloryzacyjnych i ich wpływu na dalsze wykonanie umowy czy też rozliczenie się stron umowy. W konsekwencji konsument może istotnie zmienić swoje zachowanie rynkowe dotyczące wykonywanej umowy kredytowej.

Mając na względzie powyższe rozważania należy stwierdzić, iż Spółka informując konsumentów o jednostronnej zmianie warunków umów o kredyt hipoteczny, w postaci

wprowadzenia postanowień odnoszących się do sposobu ustalania kursów kupna i sprzedaży walut publikowanych w Tabeli Kursów, postanowień nakazujących poddanie się przez konsumentów egzekucji w trybie art. 777 k.p.c., rozpowszechniała informacje nieprawdziwe z uwagi na brak dopuszczalności takiej jednostronnej (arbitralnej) ingerencji w aktualnie wykonywany kontrakt, a przez to wprowadziła konsumentów w błąd, co w konsekwencji stanowi nieuczciwą praktykę rynkową określoną w art. 5 ust. 1 i 2 ust. 1 u.p.n.p.r.

Zaniechanie praktyki

Zgodnie z art. 27 u.o k.i.k, w przypadku zaniechania stosowania przez przedsiębiorcę praktyki naruszającej zbiorowe interesy konsumentów, Prezes Urzędu wydaje decyzję o uznaniu praktyki za naruszającą zbiorowe interesy konsumentów, jednocześnie stwierdzając zaniechanie jej stosowania.

Prezes UOKiK stwierdził zaniechanie stosowania praktyki opisanej w pkt I rozstrzygnięcia niniejszej decyzji w dniu 8 listopada 2016 r. Z uwagi bowiem na to, że charakter zarzutu wskazuje na „rozpowszechnianie informacji”, o określonej treści, a do tej czynności doszło w dniu 7 listopada 2016 r. (tj. w dniu wysłania korespondencji do kredytobiorców), to jako datę zaniechania wskazanej praktyki należy uznać następnny dzień po tej czynności. Należy przy tym wskazać, iż zaniechanie stosowania praktyki jest czymś innym, niż skutek jej oddziaływania na wszystkich kredytobiorców, którzy są lub byli powiązani ze Spółką umową kredytową, której załączniki (regulaminy) zostały wskazane w sentencji niniejszej decyzji. Skutki stosowania praktyki są bowiem widoczne po dzień dzisiejszy, gdyż klienci nie zostali poinformowani, o tym, że analizowana zmiana warunków umownych wskazana w korespondencji do nich kierowanej była nieskuteczna. W dalszym ciągu mogą więc być w błędzie co do jej rzekomego wpływu na treść łączących strony warunków umownych.

Godzenie w zbiorowe interesy konsumentów w zakresie praktyki opisanej w punkcie I sentencji decyzji

Ustawa o ochronie konkurencji i konsumentów formułuje definicję negatywną pojęcia zbiorowego interesu konsumentów, stwierdzając w art. 24 ust. 3, że nie jest nim suma indywidualnych interesów konsumentów. W świetle art. 1 ust. 1 wyżej przywołanej ustawy należy przyjąć, że ze zbiorowymi interesami konsumentów mamy do czynienia wówczas, gdy działania przedsiębiorcy są powszechne i mogą dotknąć każdego potencjalnego konsumenta będącego kontrahentem przedsiębiorcy. Przedmiotem ochrony nie są zatem interesy indywidualnego konsumenta lub grupy indywidualnych konsumentów, ale wszystkich - aktualnych lub potencjalnych klientów - traktowanych jako grupa uczestników rynku zasługująca na szczególną ochronę²⁰.

Stanowisko to potwierdzone zostało w orzecznictwie Sądu Najwyższego, który w uzasadnieniu jednego z wyroków stwierdził, iż: „nie jest zasadne uznawanie, że postępowanie z tytułu naruszenia ustawy antymonopolowej można wszczynać tylko wtedy, gdy zagrożone są interesy wielu odbiorców, a nie jest to możliwe w sytuacji, gdy pokrzywdzonym jest tylko jeden konsument. Wydawane orzeczenie ma bowiem wymiar znacznie szerszy, pełni także funkcję prewencyjną, służy bowiem ochronie także nieograniczonej liczby potencjalnych konsumentów”²¹.

²⁰ Wyrok Sądu Apelacyjnego w Warszawie z dnia 10 lipca 2008 r., sygn. akt VI ACa 306/08, a także T. Skoczny, *Ustawa o ochronie konkurencji i konsumentów Komentarz*, Warszawa 2009, s. 962.

²¹ Wyrok Sądu Najwyższego z dnia 12 września 2003 r., sygn. akt I CKN 504/01.

W ocenie Prezesa UOKiK, zakwestionowane w przedmiotowej decyzji zachowania Spółki godziło w zbiorowe interesy konsumentów. Konsumentami dotkniętymi praktyką jest określona grupa osób, wyodrębniona spośród ogółu konsumentów za pomocą wspólnego dla nich kryterium, jakim jest zawarta umowa o kredyt hipoteczny. Jednocześnie podkreślić należy, że w tym kręgu mógł być każdy konsument, który zdecydowałby się zawrzeć umowę z przedsiębiorcą.

Nie ulega wątpliwości, że działanie przedsiębiorcy godzi w interesy konsumentów wtedy, gdy wywołuje negatywne skutki w sferze ich praw i obowiązków. Natomiast przez interes zbiorowy należy rozumieć interes dotyczący konsumentów jako określonej zbiorowości. Dla stwierdzenia godzenia w zbiorowe interesy konsumentów istotne jest ustalenie, że konkretne działanie przedsiębiorcy nie ma ściśle określonego adresata, lecz jest kierowane do nieoznaczonego z góry kręgu podmiotów. Jak podnosi się w doktrynie, w pojęciu praktyki naruszającej zbiorowe interesy konsumentów mieści się także działanie przedsiębiorcy skierowane wprawdzie do oznaczonych (indywidualizowanych) konsumentów, o ile przy tym konsumentów tych łączy jakaś wspólna cecha rodzajowa. Wówczas bowiem poszkodowana zostaje pewna grupa konsumentów, nie będąca jedynie - z punktu widzenia przedsiębiorcy stosującego daną praktykę - zbiorowością przypadkowych jednostek, lecz stanowiąca określoną i odrębną kategorię konsumentów, reprezentującą w znacznym stopniu wspólne interesy. Należy zatem przyjąć, że zbiorowy interes konsumentów nie musi odnosić się do nieograniczonej liczby konsumentów, których nie da się indywidualizować, gdyż brak indywidualizacji nie sprzeciwia się możliwości wyodrębnienia kategorii bądź zbioru konsumentów o pewnych cechach. Oznacza to, że nie liczba faktycznych, potwierdzonych naruszeń, ale przede wszystkim ich charakter, a w związku z tym możliwość (choćby tylko potencjalna) wywołania negatywnych skutków wobec określonej zbiorowości przesądza o naruszeniu zbiorowego interesu. Jak słusznie uznał Sąd Najwyższy w swoim rozstrzygnięciu „*przedmiotem ochrony nie jest indywidualny interes konsumenta, ani suma interesów indywidualnych konsumentów, lecz interes zbiorowy. Zbiorowy to «odnoszący się do pewnej grupy osób lub zbioru rzeczy, właściwy jakiemś zbiorowi, złożony z wielu jednostek, składający się na jakiś zbiór; gromadny, kolektywny, wspólny».* Gramatyczna wykładnia pojęcia praktyka naruszająca zbiorowe interesy konsumentów prowadzi do wniosku, że chodzi o zachowanie przedsiębiorcy, które godzi w interesy grupy osób stanowiących określony zbiór²²”. Ponadto Sąd ten wskazał, że „*praktyką naruszającą zbiorowe interesy konsumentów jest bowiem takie zachowanie przedsiębiorcy, które podejmowane jest w warunkach wskazujących na powtarzalność zachowania w stosunku do indywidualnych konsumentów wchodzących w skład grupy, do której adresowane są zachowania przedsiębiorcy, w taki sposób, że potencjalnie ofiarą takiego zachowania może być każdy konsument będący klientem lub potencjalnym klientem przedsiębiorcy*”. Stanowisko to jest szeroko popierane w najnowszym orzecznictwie²³.

W niniejszej sprawie bez wątpienia mamy do czynienia z naruszeniem praw potencjalnie nieograniczonej liczby konsumentów (wbrew twierdzeniom Spółki). Prezes UOKiK podejmując rozstrzygnięcie zawarte w niniejszej decyzji nie opierał się zatem na indywidualnych przypadkach przedstawianych przez konsumentów, a wziął pod uwagę działanie Banku odnoszące się do zbiorowych interesów konsumentów, a więc pewnej, potencjalnie nieograniczonej liczby konsumentów, biorąc za podstawę ustaleń i rozważań materiał dowodowy dostarczony przez Spółkę.

²² Wyrok Sądu Najwyższego z dnia 10 kwietnia 2008 r., sygn. akt III SK 27/07.

²³ Wyrok Sądu Apelacyjnego w Warszawie z dnia 5 września 2013 r., sygn. akt VI ACa 67/13.

Mając powyższe na względzie należy uznać, że również przesłanka dotycząca godzenia w zbiorowe interesy konsumentów została udowodniona w zakresie zarzutu z pkt I sentencji niniejszej decyzji.

Nieprzyjęcie zobowiązania przedsiębiorcy w zakresie praktyki opisanej w punkcie I sentencji decyzji

W tym miejscu organ ochrony konsumentów pragnie odnieść się do wniosku przedsiębiorcy w zakresie zobowiązania się do podjęcia określonych działań zmierzających do usunięcia trwających skutków naruszenia i wydania decyzji na podstawie art. 28 ust. 1 u.o.k.i.k., który został złożony w piśmie z dnia 13 czerwca 2020 r.

Zgodnie z art. 28 u.o.k.i.k., jeżeli w toku postępowania w sprawie praktyk naruszających zbiorowe interesy konsumentów zostanie uprawdopodobnione - na podstawie okoliczności sprawy, informacji zawartych w zawiadomieniu lub innych informacji będących podstawą wszczęcia postępowania z urzędu - że przedsiębiorca stosuje praktykę, o której mowa w art. 24 tej ustawy, a przedsiębiorca, któremu jest zarzucane naruszenie tego zakazu, zobowiąże się do podjęcia lub zaniechania określonych działań zmierzających do zakończenia naruszenia lub usunięcia jego skutków, Prezes UOKiK może, w drodze decyzji, zobowiązać przedsiębiorcę do wykonania tych zobowiązań.

Z powyższego wynika, iż decyzja wydana w trybie art. 28 ust. 1 u.o.k.i.k. jest decyzją o charakterze uznaniowym, w związku z czym Prezes UOKiK nie ma obowiązku wydania decyzji zobowiązującej w każdym przypadku, gdy wniesie o to przedsiębiorca. Przepis ten nie nakłada na organ ochrony konsumentów obowiązku wydania decyzji zobowiązującej²⁴, a jedynie stwarza mu prawną możliwość wydania takiej decyzji²⁵.

Analizując zobowiązanie Banku złożone w niniejszej sprawie w pierwszej kolejności należy zwrócić uwagę, że zaproponowaną formę rekompensaty publicznej. Objęci byłiby nią tylko tacy konsumenci, którzy posiadają aktywną umowę kredytu hipotecznego indeksowanego do waluty innej niż waluta polska, zawartą w okresie do 25 sierpnia 2011 roku, i którzy nie zawarli z Bankiem aneksu antyspreadowego lub innego aneksu, w którym spłata kredytu indeksowanego do waluty innej niż waluta polska, została określona wg innych kursów niż wskazane w tabeli bankowej. Spełnienie tych dwóch warunków łącznie powoduje, że ewentualna rekompensata dotyczyłaby tylko umów (zgodnie z wyjaśnieniami GNB). Przy tak dużej skali oddziaływania praktyki (umów) należy uznać, iż zakres podmiotowy ww. zobowiązania Banku byłby znikomy. Warto przy tym dodać, że również forma wypłaty ww. rekompensaty nie była dla Prezesa UOKiK satysfakcjonująca, gdyż odbywałaby się tylko na wniosek klienta, a nie w sposób automatyczny. Oznacza to, że ostatecznie wypłaty mogłyby objąć jeszcze mniejszą ilość klientów. Jeżeli do tego uwzględnimy także symboliczną wartość rekompensaty publicznej (tj. jedynie 100 zł), to Prezes UOKiK za zasadne uznał, iż przyjęcie wniosku Banku nie znajduje uzasadnienia w zakresie interesu publicznego i charakteru kwestionowanej w niniejszym postępowaniu praktyki. Z jednej strony konsumenci dotknięci praktyką nie odczuliby w żaden sposób tego rodzaju rekompensaty (nawet jeżeli kwalifikowaliby się do jej otrzymania i wystąpiliby ze stosowanym wnioskiem), a z drugiej strony łączne koszty takiej rekompensaty po stronie Banku (ok zł) nie spełniłyby funkcji prewencji indywidualnej odnośnie stosowania przez przedsiębiorcę podobnej praktyki w przyszłości.

Wskazać także należy, iż Prezes UOKiK w przeszłości wielokrotnie wydawał decyzje zobowiązujące względem GNB (dokładnie 6 decyzji - szczegółowy ich wykaz zostanie przedstawiony w dalszej części uzasadnienia niniejszej decyzji, przy analizie uprzedniego naruszenia przepisów u.o.k.i.k. w związku z ustalaniem kary finansowej). Z tego też względu

²⁴ Wyrok SOKiK z dnia 13 lutego 2012 r. sygn. akt XVII Ama 217/10.

²⁵ M. Radwański, *Ustawa o ochronie konkurencji i konsumentów Komentarz*, pod red. E. Stawicki, A. Stawicki, Warszawa 2011, s. 647.

wydaje się, że powinny one wymóc na przedsiębiorcy rzetelne podejście do ochrony praw konsumentów. Ponowne wydanie decyzji zobowiązaniowej w niniejszej sprawie może wytworzyć niestuszenie przekonanie po stronie Banku, iż przy spełnieniu pewnych proceduralnych rozwiązań, jak w np. złożenie wniosku o wydanie decyzji zobowiązaniowej, może w skuteczny sposób uniknąć odpowiedzialności, w tym finansowej, za naruszenia zbiorowych interesów konsumentów, co w konsekwencji może zachęcić go do nieprzestrzegania ich praw w przyszłości. W ocenie Prezesa UOKiK, w przypadku kolejnego naruszenia w sposób istotny przepisów u.o.k.i.k. tak jak w niniejszej sprawie - niezasadne jest wydanie decyzji w oparciu o art. 28 u.o.k.i.k.

Ponadto wskazać należy, iż prewencyjna rola decyzji Prezesa UOKiK sprowadza się nie tylko do wyeliminowania bezprawnych praktyk przez przedsiębiorcę będącego stroną postępowania, ale również ma na celu odstraszenie innych uczestników rynku przed powielaniem kwestionowanych praktyk, aby nie było konieczności wszczynania osobnych postępowań w stosunku do tych podmiotów. Jednocześnie zauważyć należy, że ogólnopolski zakres działania przedsiębiorcy, a przez to duża ilość odbiorców będących adresatem kwestionowanych w niniejszym postępowaniu praktyk, uzasadnia - w ocenie organu ochrony konsumentów - brak możliwości przyjęcia zobowiązania. O braku uwzględnienia wniosku dotyczącego wydania decyzji w trybie art. 28 ust. 1 u.o.k.i.k, Bank został poinformowany przez Prezesa UOKiK w osobnym piśmie.

Wskazać jednak należy, iż Prezes UOKiK wziął pod uwagę pozytywną postawę Spółki oraz jej współpracę w toku prowadzonego postępowania, co ma odzwierciedlenie w ostatecznym wymiarze kary.

Mając powyższe na uwadze, należało orzec jak w pkt I sentencji.

II. Obowiązek usunięcia trwających skutków naruszenia

Zgodnie z art. 26 ust. 2 u.o.k.i.k. w zw. z art. 27 ust. 4 u.o.k.i.k. w decyzji stwierdzającej stosowanie praktyk naruszających zbiorowe interesy konsumentów, Prezes Urzędu może określić środki usunięcia trwających skutków naruszenia zbiorowych interesów konsumentów w celu zapewnienia wykonania nakazu, w szczególności zobowiązać przedsiębiorcę do złożenia jednokrotnego lub wielokrotnego oświadczenia o treści i w formie określonej w decyzji. W myśl art. 26 ust. 4 u.o.k.i.k. środki, o których mowa w ust. 2, powinny być proporcjonalne do wagi i rodzaju naruszenia oraz konieczne do usunięcia jego skutków.

Katalog środków usunięcia trwających skutków naruszenia jest przykładowy. W związku z tym przepis dopuszcza możliwość nałożenia przez Prezesa UOKiK na przedsiębiorcę także innego, niż wymienione w ustawie, środka usunięcia trwających skutków naruszenia, który jest adekwatny do rodzaju stwierdzonego naruszenia oraz skutków, które naruszenie wywołało. Ocena adekwatności działań zmierzających do usunięcia skutków niedozwolonego zachowania musi być dokonana z uwzględnieniem możliwie najszerszego kontekstu negatywnych następstw działania przedsiębiorcy, któremu zarzucana jest praktyka naruszająca zbiorowe interesy konsumentów.

W ocenie Prezesa UOKiK, nałożone na Spółkę środki w opisanym w sentencji kształcie, w postaci opublikowania oświadczenia na stronie internetowej Banku, jak i wystania oświadczeń listownie do klientów Spółki, którzy dotknięci byli praktyką, pozostają w korelacji z przypisanym GNB naruszeniom i zmierzają do usunięcia trwających skutków naruszenia.

Jedną z intencji określenia takich informacyjnych środków usunięcia trwających skutków naruszenia jest zwiększenie skuteczności administracyjnoprawnego trybu

stwierdzania naruszeń w zakresie praktyk naruszających zbiorowe interesy konsumentów. Z przykładów wymienionych w art. 26 ust. 2 u.o.k.i.k. wynika, że konsumenci mają prawo dowiedzieć się o stwierdzeniu przez Prezesa UOKiK takich naruszeń. W ramach usunięcia trwających skutków naruszenia organ ochrony konsumentów może zobowiązać przedsiębiorcę w sposób określony w decyzji do poinformowania o naruszeniu konsumentów dotkniętych kwestionowaną praktyką. Prezes UOKiK decyduje więc o sposobie poinformowania konsumentów. Może być to np. droga listowna, za potwierdzeniem odbioru bądź nie. Z punktu widzenia interesu publicznego - istotne jest to, aby był to skuteczny sposób dotarcia do adresatów.

Warto w tym miejscu podkreślić, iż Prezes UOKiK nałożył na GNB obowiązek informacyjny w zakresie przestania do wszystkich konsumentów, do których była kierowana korespondencja, o której mowa w pkt I sentencji decyzji, informacji o wydaniu przedmiotowego rozstrzygnięcia wraz z informacją, że jest ona prawomocna oraz, że **prawomocne decyzje Prezesa UOKiK mają charakter prejudykatu w postępowaniu sądowym**. Takie samo oświadczenie powinno znaleźć się na stronie internetowej Spółki.

Wskazać w tym miejscu należy, iż zgodnie z poglądem występującym w orzecznictwie **prawomocna decyzja Prezesa UOKiK ma charakter prejudykatu przeciwko przedsiębiorcy, któremu zarzucany był czyn z zakresu praktyk ograniczających konkurencję (i odpowiednio praktyki naruszającej zbiorowe interesy konsumentów, w tym m.in. stwierdzającej stosowanie nieuczciwej praktyki rynkowej) i może znacząco ułatwić dochodzenie roszczeń przez podmiot poszkodowany przed sądem cywilnym**²⁶.

Jak zauważa się w doktrynie, „*na zasadzie analogii do rozstrzygnięć dotyczących decyzji stwierdzających praktyki ograniczające konkurencję*²⁷, *ostateczna decyzja uznająca praktykę za naruszającą zbiorowe interesy konsumentów powinna być postrzegana jako rozstrzygnięcie wiążące sądy cywilne w ewentualnych postępowaniach cywilnych wytoczonych przez indywidualnych konsumentów, w celu uzyskania odszkodowania za szkody, poniesione przez nich wskutek stosowania przez danego przedsiębiorcę praktyki zakazanej przez art. 24 OchrKonkurU*²⁸”. Pogląd wyrażony przez A. Jurkowską-Gomułkę potwierdzony został w postanowieniu Sądu Najwyższego²⁹ *W uzasadnieniu do tego postanowienia, w kontekście nałożenia na przedsiębiorcę obowiązku publikacyjnego (przez co do konsumentów dociera informacja o dopuszczeniu się przez przedsiębiorcę nieuczciwej praktyki rynkowej), SN przywołał tezę z uchwały z 23.7.2008 r. wskazującą, że „ostateczna decyzja organu ochrony konsumentów stwierdzająca naruszenie OchrKonkurU jest dla sądu powszechnego wiążąca”*. W doktrynie podkreśla się, że „*SN uznał prejudykalny charakter decyzji Prezesa UOKiK wydanej w sprawie praktyk naruszających zbiorowy interes konsumentów*”³⁰.

W związku z powyższym, wydanie niniejszej decyzji stwierdzającej naruszenie zbiorowych interesów konsumentów przez GNB, a następnie jej uprawomocnienie w takim kształcie, ma doniosłe znaczenie dla sporów tzw. frankowiczów dochodzących roszczeń względem Banku (lub tych, którzy bronią się przed roszczeniami Spółki). Ustalenia

²⁶ vide: wyrok SN z 4 marca 2008 r., IV CSK 441/07; uchwała SN z 23 lipca 2008 r. III CZP 52/08; postanowienie SN z dnia 23 kwietnia 2015 r., sygn. III SK 61/14),

²⁷ Zob. uchw. SN z 23 lipca 2008 r., III CZP 52/08, Legalis.

²⁸ A. Jurkowska-Gomułka, w: T. Skoczny (red.), Ustawa o ochronie konkurencji i konsumentów. Komentarz, Warszawa 2014, s. 789, 795.

²⁹ III SK 61/14, Legalis.

³⁰ Przywołane za A. Szafran, J. Ulański, *Prejudykalny charakter decyzji Prezesa UOKiK w indywidualnym sporze konsumenta z przedsiębiorcą*, Warszawa 2017, s. 166-167;

poczynione w decyzji przyczynią się do obalenia możliwej argumentacji przedstawianej przez Bank w toku procesów sądowych. Związanie sądu decyzją Prezesa Urzędu sprowadza się do tego, że okoliczności faktyczne stwierdzone w sentencji decyzji stają się elementem ustaleń faktycznych sądu, co oznacza, że w tym zakresie sąd nie przeprowadza odrębnego postępowania dowodowego i związany jest ustaleniami prawnymi dokonanyymi w tym zakresie przez Prezesa UOKiK (tj. uznania, że tego rodzaju rzekoma zmiana warunków umów o kredyt hipoteczny była nieskuteczna z uwagi na to, że jest prawnie niedozwolona).

Jednocześnie Prezes UOKiK ma na względzie, że nie wszyscy konsumenci, którzy dotknięci zostali kwestionowaną praktyką będą w dniu wymagalności wykonania obowiązku informacyjnego przez Bank, stroną umowy pożyczki hipotecznej lub umowy o kredyt hipoteczny. W takiej sytuacji Spółka powinna wysłać oświadczenie do byłego klienta na ostatni znany jej adres korespondencyjny (wynikający z zakończonej już umowy).

Należy mieć jednak na względzie, że nie wszyscy konsumenci mogą otrzymać oświadczenie listowne wysłane przez Bank, np. z uwagi na nieaktualny adres (vide sytuacja, w której są oni byłymi klientami Spółki i zmienili miejsce zamieszkania) czy też zaginięcie listu podczas próby doręczenia. W ocenie Prezesa UOKiK, powyższe okoliczności uzasadniają zastosowanie środka usunięcia trwających skutków naruszenia w postaci publikacji oświadczenia na stronie internetowej przedsiębiorcy i w ramach bankowości elektronicznej (o ile klient posiada do niej dostęp).

O niedozwolonej praktyce GNB powinni dowiedzieć się również inni uczestnicy rynku, w tym wszyscy konsumenci, jak również konkurenci, a także sędziowie sądów powszechnych rozpoznający sprawy tzw. frankowiczów z udziałem Spółki. Niewątpliwie opublikowanie takiego oświadczenia na stronie internetowej Banku spełni funkcję edukacyjną. Powyższy środek może mieć również znaczenie prewencyjne, zniechęcając Bank oraz innych przedsiębiorców do podobnego rodzaju praktyk.

Oświadczenie zamieszczone na stronie internetowej GNB ma za zadanie poinformowanie konsumentów o fakcie wydania decyzji, jej oznaczeniu i dacie wydania (w celu jej późniejszej identyfikacji lub ułatwianiu dotarcia do jej treści) oraz przystępne wskazanie, jakie działania Spółki zostały uznane za naruszające zbiorowe interesy konsumentów.

Określenie parametrów technicznych oświadczenia jest zaś niezbędne i ma za zadanie zapewnić jego widoczność i czytelność na stronie internetowej Przedsiębiorcy.

W ocenie Prezesa UOKiK, strona internetowa to medium o licznym gronie odbiorców, które poprzez swoją powszechność i możliwość zapoznania się z prezentowanymi tam treściami w dowolnym czasie stosownym dla każdego odbiorcy najskuteczniej jest w stanie dotrzeć do świadomości odbiorców.

Reasumując, w ocenie Prezesa UOKiK, zakres obowiązków publikacyjnych jest proporcjonalny do możliwości przedsiębiorcy i wagi naruszeń. Należy zwrócić uwagę, że zakwestionowana przez Prezesa UOKiK praktyka dotyczyła ok. 10 tys. konsumentów, a jej skutki mogą być odczuwalne aż do dzisiaj (w szczególności, jeżeli klienci są w sporze sądowym ze Spółką). Obowiązek publikacji decyzji na stronie internetowej przez 3 miesiące, w ocenie Prezesa UOKiK, nie będzie uciążliwy dla strony niniejszego postępowania.

Mając na uwadze powyższe, orzeczono jak w pkt II sentencji niniejszej decyzji.

III.

Zgodnie z art. 106 ust. 1 pkt 4 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów, Prezes Urzędu może nałożyć na przedsiębiorcę, w drodze decyzji, karę pieniężną w wysokości nie większej niż 10% obrotu osiągniętego w roku obrotowym poprzedzającym rok nałożenia kary, jeżeli przedsiębiorca ten, choćby nieumyślnie, dopuścił się naruszenia zakazu określonego w art. 24 ustawy.

Kara pieniężna za naruszenie zakazu stosowania praktyk naruszających zbiorowe interesy konsumentów, o którym mowa w art. 24 ustawy, ma charakter fakultatywny. O tym, czy w konkretnej sprawie w odniesieniu do wskazanego przedsiębiorcy zasadne jest nałożenie kary pieniężnej decyduje, w ramach uznania administracyjnego, Prezes Urzędu.

Biorąc pod uwagę okoliczności sprawy, przede wszystkim charakter zarzuconej GNB praktyki naruszającej zbiorowy interes konsumentów oraz skalę naruszeń, Prezes Urzędu uznał, że uzasadnione jest nałożenie na Przedsiębiorcę kary pieniężnej za jej stosowanie.

Zdaniem Prezesa Urzędu, okoliczności niniejszej sprawy, w szczególności charakter produktów, których dotyczą zakwestionowane postanowienia umowne (tj. umowy kredytu hipotecznego, w tym indeksowanego do walut obcych, głównie CHF), a także negatywne skutki stosowania praktyki (tj. negatywny wpływ na możliwość kwestionowania przez konsumentów w toku kontroli sądowej abuzywności klauzul waloryzacyjnych i wpływ na ocenę przez sąd powszechny nieważności umowy) - wskazują na celowość zastosowania tego środka represji. Prezes Urzędu, uznając za zasadne nałożenie kary na Bank, kierował się założeniem, że sankcja ta musi spełniać zarówno funkcję represyjną, jak i prewencyjną. Nałożenie kary pieniężnej służyć będzie jako środek odstraszający Spółkę od stosowania tego rodzaju praktyk w przyszłości (prewencja indywidualna). Ponadto rozstrzygnięcie o karze ma być sygnałem dla innych profesjonalnych uczestników rynku usług finansowych, że tego typu zachowanie związane z jednostronnym doprecyzowaniem klauzul, które mogą mieć charakter niedozwolony, a także zmian związanych z umowami zawartymi na czas oznaczony, nie mogą być stosowane - pod rygorem sankcji finansowej (prewencja ogólna). Kara pieniężna spełni również funkcję represyjną - stanowić będzie dolegliwość dla strony niniejszego postępowania uzasadnioną stwierdzeniem naruszenia zbiorowych interesów konsumentów.

Należy zwrócić uwagę, że przepisy ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów nie określają przesłanek, od których uzależnione byłoby podjęcie decyzji o nałożeniu kary. Ustawodawca wskazał jedynie w art. 111 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów te okoliczności, które Prezes Urzędu ma obowiązek uwzględnić decydując o wymiarze kary pieniężnej. Są to w szczególności: okoliczności naruszenia przepisów ustawy, uprzednie naruszenie przepisów ustawy, a także: okres, stopień oraz skutki rynkowe naruszenia przepisów ustawy, przy czym stopień naruszenia Prezes Urzędu ocenia biorąc pod uwagę okoliczności dotyczące natury naruszenia, działalności przedsiębiorcy, która stanowiła przedmiot naruszenia (art. 111 ust. 1 pkt 1 u.o.k.i.k.).

Stosownie do art. 111 ust. 2 u.o.k.i.k., ustalając wysokość kar pieniężnych, Prezes Urzędu bierze również pod uwagę okoliczności łagodzące lub obciążające, które wystąpiły w sprawie.

Okolicznościami łagodzącymi, wskazanymi w art. 111 ust. 3 pkt 2 u.o.k.i.k. są w szczególności: dobrowolne usunięcie skutków naruszenia, zaniechanie stosowania zakazanej praktyki przed wszczęciem postępowania lub niezwłocznie po jego wszczęciu, podjęcie z własnej inicjatywy działań w celu zaprzestania naruszenia lub usunięcia jego skutków

oraz współpraca z Prezesem Urzędu w toku postępowania, w szczególności przyczynienie się do szybkiego i sprawnego przeprowadzenia postępowania.

Wśród zamkniętego katalogu okoliczności obciążających art. 111 ust. 4 pkt 12 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów wymienia: znaczny zasięg terytorialny naruszenia lub jego skutków, znaczne korzyści uzyskane przez przedsiębiorcę w związku z dokonanym naruszeniem, dokonanie uprzednio podobnego naruszenia oraz umyślność naruszenia.

Umyślność

Zgodnie z art. 106 ust. 1 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów kara pieniężna może być nałożona, gdy do naruszenia przepisów tej ustawy doszło choćby nieumyślnie. W świetle obowiązujących przepisów prawa, stwierdzenie nawet nieumyślnego naruszenia ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów daje zatem podstawę do nałożenia kary pieniężnej. Ocena zgromadzonego w niniejszej sprawie materiału dowodowego wskazuje na nieumyślne naruszenie przez Bank zakazu określonego w art. 24 ust. 2 pkt 3 u.o.k.i.k. W niniejszej sprawie brak jest dowodów wskazujących na to, że Bank miał lub musiał mieć świadomość niedozwolonego charakteru zmian, które zaproponował klientom w listopadzie 2016 r. Niemniej jednak podkreślenia wymaga, że na profesjonalnych uczestnikach rynku spoczywa obowiązek dochowania należytej staranności przy ocenie zgodności ich działań z obowiązującymi przepisami prawa. Bank bez wątplenia posiada zasoby finansowe, kadrowe i ekonomiczne pozwalające na śledzenie orzecznictwa TSUE, a także polskich sądów powszechnych, czy organów nadzorczych. Przedsiębiorca podejmując decyzję o dokonaniu jednostronnej zmiany umów zawartych na czas oznaczony, powinien dokonać analizy i weryfikacji takiego działania pod kątem zgodności z przepisami prawa.

Mając na uwadze wskazane powyżej okoliczności, Prezes Urzędu uznał, że naruszenie dokonane przez Bank, określone w pkt I sentencji niniejszej decyzji, **nie było umyślne**.

Zasady kalkulacji kary

Stosownie do art. 106 ust. 3 pkt 1 u.o.k.i.k. obrót, o którym mowa w art. 106 ust. 1 u.o.k.i.k., oblicza się jako sumę przychodów wykazanych w rachunku zysków i strat - w przypadku przedsiębiorcy sporządzającego taki rachunek na podstawie przepisów o rachunkowości.

Podstawą obliczenia wysokości kary w niniejszym postępowaniu stanowił przychód z tytułu odsetek, prowizji i opłat oraz z innych instrumentów finansowych i pozycji do wymiany potwierdzony rachunkiem zysków i strat Banku, co złożyło się na obrót osiągnięty w 2019 r., w wysokości .

Ustalenie wysokości kary pieniężnej ma charakter wieloetapowy. Ustalając wysokość nakładanej kary pieniężnej, należy uwzględnić w szczególności okoliczności naruszenia przepisów ustawy, uprzednie naruszenie przepisów ustawy, a także okres, stopień oraz skutki rynkowe naruszenia. Na tej podstawie ustalona zostaje kwota bazowa. W dalszej kolejności należy rozważyć, czy w sprawie występują okoliczności obciążające i łagodzące oraz jaki powinny mieć wpływ na wysokość kary.

Okoliczności naruszenia przepisów ustawy

Okoliczności naruszenia zostały już szczegółowo opisane w poprzedniej części niniejszej decyzji. Zakwestionowane przez Prezesa Urzędu działanie Banku polegało na wprowadzeniu konsumentów w błąd w zakresie zamiaru dokonania jednostronnej zmiany warunków umów o kredyt hipoteczny indeksowany do waluty obcej, co ma szczególne znaczenie dla możliwości dochodzenia roszczeń przez tzw. frankowiczów w związku z

abuzywnością postanowień umownych dotyczących waloryzacji salda kredytu w momencie jego wypłaty i wyliczania rat przy jego spłacie. Ponadto Bank próbował wdrożyć do wykonywanych umów postanowienia nakładające na konsumentów konieczność złożenia (w sytuacji, gdyby GNB tego chciał) złożenia oświadczenia o poddaniu się egzekucji w trybie art. 777 k.p.c. Brak złożenia przez klienta takiego oświadczenia mógłby być odczytywany przez Spółkę jako działanie naruszające warunki umowne, co skutkowało mogłoby nawet wypowiedzeniem umowy kredytowej i koniecznością natychmiastowej spłaty zadłużenia przez konsumenta.

Uprzednie naruszenie

Należy wskazać, że zgodnie z przepisem art. 111 ust. 1 u.o.k.i.k., Prezes Urzędu, ustalając wysokość nakładanej kary pieniężnej, uwzględnia m.in. uprzednie naruszenie przepisów ustawy. Dotychczas Prezes Urzędu wydał następujące decyzje w sprawie stosowania przez Bank praktyk naruszających zbiorowe interesy konsumentów (w wykazie uwzględnione zostały wszystkie wydane decyzje, nawet jeżeli nie są jeszcze prawomocne, to pokazują obraz działania przedsiębiorcy na dzień wydania niniejszej decyzji z punktu widzenia organu ochrony konsumentów): tj.

- Decyzja nr DOZIK-15/2019 z dnia 31 grudnia 2019 r. (nieprawomocna)

Prezes Urzędu uznał postanowienia wzorców umów o treści:

A. „Bank określa wysokość kursu kupna i sprzedaży waluty indeksacji Kredytu i Pożyczki, który ma zastosowanie do przeliczenia kwoty uruchamianego Kredytu i Pożyczki i obliczania należności z tytułu rat Kredytu, Pożyczki i odsetek w następujący sposób:

a) Kursy kupna i sprzedaży waluty indeksacyjnej obowiązujące w Banku publikowane są w „Bankowej tabeli kursów walut dla kredytów dewizowych oraz indeksowanych kursem walut obcych”.

b) Tabela sporządzana jest o godz. 16:00 każdego dnia roboczego i obowiązuje przez cały następny dzień roboczy. Kurs kupna i sprzedaży waluty indeksacyjnej obowiązujący w Banku ustalany jest na podstawie kursu rynkowego wymiany walut dostępnego w serwisie Reuters w momencie sporządzania „Bankowej tabeli kursów walut dla kredytów dewizowych oraz indeksowanych kursem walut obcych”.

c) Ustalenie kursu kupna waluty indeksacyjnej w Banku polega na odjęciu od kursu rynkowego dostępnego w serwisie Reuters spreadu walutowego w wysokości 7%.

d) Ustalenie kursu sprzedaży waluty indeksacyjnej w Banku polega na dodaniu do kursu rynkowego dostępnego w serwisie Reuters spreadu walutowego w wysokości 6%”, [postanowienie umowne stosowane w następujących wzorcach umów:

- „Umowa z dnia ... indeksowana do EURO” - § 4 pkt 26,

- „Formularz informacyjny dotyczący kredytu zabezpieczonego hipoteką” - pozycja Zasady ustalania wysokości spreadu walutowego,

- „Aneks do umowy kredytu hipotecznego nr ... z dnia ...”]

oraz

B. „Bank określa wysokość kursu kupna i sprzedaży waluty indeksacji Kredytu, który ma zastosowanie do przeliczenia kwoty uruchamianego kredytu i obliczania należności z tytułu rat Kredytu i odsetek w następujący sposób:

a) Kurs kupna i sprzedaży waluty indeksacyjnej obowiązujący w Banku w dniu wymagalności raty ustalany jest na podstawie kursu rynkowego wymiany walut dostępnego w serwisie Reuters w momencie sporządzania „Tabeli kursów walut dotyczącej kredytów hipotecznych udzielonych przez Noble Bank (dawniej Metrobank) przed dniem 04 stycznia 2010 r.” z godziny 16:30 z dnia roboczego poprzedzającego dzień wymagalności raty.

b) Kurs kupna i sprzedaży waluty indeksacyjnej obowiązujący w Banku w pozostałe dni robocze ustalany jest na podstawie kursu rynkowego wymiany walut dostępnego w serwisie Reuters w momencie sporządzania „Tabeli kursów walut dotyczącej kredytów hipotecznych udzielonych przez Noble Bank (dawniej Metrobank) przed dniem 04 stycznia 2010 r.” z godziny 9:30 z tego dnia.

c) Ustalenie kursu kupna waluty indeksacyjnej w Banku polega na odjęciu od kursu rynkowego dostępnego w serwisie Reuters spreadu walutowego w wysokości 5%.

d) Ustalenie kursu sprzedaży waluty indeksacyjnej w Banku polega na dodaniu do kursu rynkowego dostępnego w serwisie Reuters spreadu walutowego w wysokości 5%.

e) W przypadku wzrostu albo spadku kursu rynkowego waluty indeksacyjnej dostępnego w serwisie Reuters, w ciągu jednego dnia roboczego, w wysokości równej co najmniej poziomowi aktualnego spreadu walutowego, odpowiednio dla kursu kupna albo sprzedaży tej waluty,

Bank zastrzega sobie prawo do zmiany kursów kupna i sprzedaży tej waluty w ciągu dnia. Po publikacji tak ustalonego nowego kursu waluty, będzie on obowiązywał w Banku w tym dniu. Do ustalania kursu waluty odpowiednio stosuje się zasady ustalania kurs waluty indeksacyjnej ustalone we wcześniejszych punktach”,

[postanowienie umowne stosowane w następującym wzorcu umowy:

- „Aneks do umowy kredytu hipotecznego nr ... z dnia ...”]

za niedozwolone postanowienia umowne, o których mowa w art. 385¹ § 1 k.c., co stanowiło naruszenie zakazu określonego w art. 23a u.o.k.i.k. i zakazał ich wykorzystywania.

- Decyzja nr RBG - 12/2018 z dnia 5 września 2018 r. (prawomocna)

Prezes Urzędu uznał za praktykę naruszającą zbiorowe interesy konsumentów działania Banku polegające na informowaniu konsumentów, którzy są stroną umowy o usługę płatniczą oraz posiadają dostęp do systemu bankowości internetowej, o proponowanych zmianach warunków umowy o usługę płatniczą w trakcie jej trwania wyłącznie za pomocą wiadomości elektronicznych przesyłanych w ramach systemu bankowości internetowej, który nie stanowi trwałego nośnika informacji w rozumieniu art. 2 pkt 30 ustawy z dnia 19 sierpnia 2011 r. o usługach płatniczych (Dz.U. z 2017 r. poz. 2003 ze zm.), co stanowiło naruszenie obowiązku, o którym mowa w art. 29 ust. 1 i 3 w zw. z art. 26 ust. 1 ustawy z dnia 19 sierpnia 2011 r. o usługach płatniczych i w konsekwencji naruszyło art. 24 ust. 1 i 2 u.o.k.i.k. oraz stwierdził zaniechanie jej stosowania z dniem 31 października 2016 r.,

a także

uprawdopodobnił stosowanie Bank praktyki naruszającej zbiorowe interesy konsumentów, polegającej na niezamieszczaniu - w wiadomościach przesyłanych do konsumentów związanych z jednostronną zmianą warunków umowy dokonywaną w trakcie jej trwania, której załącznikami są dokumenty dotyczące:

a) Rachunków bankowych i kart debetowych

b) Kredytów hipotecznych; - istotnych informacji umożliwiających ustalenie przez konsumentów dopuszczalności wprowadzenia proponowanych zmian,

tj. niewskazanie umownej podstawy prawnej umożliwiającej dokonanie tych zmian oraz czynników (okoliczności faktycznych), które spowodowały tę zmianę, a przez to uniemożliwienie zweryfikowania przez konsumentów dopuszczalności zmiany warunków umowy przez GNB w trakcie trwania stosunku obligacyjnego, co mogło wyczerpywać znamiona nieuczciwej praktyki rynkowej zdefiniowanej w art. 4 ust. 1 u.p.n.p.r. i stanowić naruszenie art. 24 ust. 1 i 2 pkt 3 u.o.k.i.k. i zobowiązał Bank do określonych działań.

- Decyzja nr DDK - 17/2016 z dnia 18 lipca 2016 r. (prawomocna)

Prezes Urzędu uprawdopodobnił, że narusza zbiorowe interesy konsumentów działanie Banku polegające na długotrwałym rozpatrywaniu reklamacji konsumentów, co może naruszać dobre obyczaje, zgodnie z którymi reklamacje konsumentów powinny być rozpatrywane w terminach wynikających z treści stosunku zobowiązaniowego i zasad dobrych praktyk przyjętych w sektorze bankowym, a przez to stanowić naruszenie art. 24 ust. 2 pkt 3 u.o.k.i.k. i zobowiązał Bank do określonych działań.

- Decyzja nr DDK - 15/2016 z dnia 13 czerwca 2016 r. (prawomocna)

Prezes Urzędu uprawdopodobnił, że narusza zbiorowe interesy konsumentów działanie Banku polegające na naliczaniu konsumentom - posiadaczom bankowych rachunków oszczędnościowo-rozliczeniowych „Konto HIPO PLUS” opłaty za niewywiązywanie się z obowiązku zapewnienia wpływów na rachunek nie bezzwłocznie po zakończeniu każdego okresu rozliczeniowego, lecz za kilka okresów łącznie, co mogło naruszać art. 4 ust. 1 u.p.n.p.r., a przez to stanowiło naruszenie art. 24 ust. 2 pkt 3 u.o.k.i.k. i zobowiązał Bank do określonych działań.

- Decyzja nr DDK - 11/2016 z dnia 18 marca 2016 r. (prawomocna)

Prezes Urzędu uprawdopodobnił, że narusza zbiorowe interesy konsumentów działanie Banku polegające na sprzecznym z umowami o kredyt hipoteczny wyrażony/denominowany/indeksowany we frankach szwajcarskich zawartymi z konsumentami nieuwzględnianiu przy obliczaniu wysokości oprocentowania tych kredytów ujemnej stawki bazowej LIBOR, w sytuacji, gdy wartość bezwzględna tej stawki jest większa niż wysokość zastrzeżonej w ww. umowach marży kredytu, mimo że suma odsetek należnych dotychczas oraz w bieżącym okresie rozliczeniowym wynikającym z umów przekracza 1 grosz, co mogło naruszać art. 4 ust. 1 u.p.n.p.r., a przez to stanowić naruszenie art. 24 ust. 2 pkt 3 u.o.k.i.k. i zobowiązał Bank do określonych działań.

- Decyzja nr DDK - 8/2016 z dnia 9 marca 2016 r. (prawomocna)

Prezes Urzędu uprawdopodobnił, że narusza zbiorowe interesy konsumentów działanie Banku polegające na przekazywaniu we wzorcach umów o kartę płatniczą do rachunków bankowych informacji wskazującej na rozliczenie transakcji dokonanych przy użyciu karty płatniczej w rachunku (karty debetowej) jedynie do wysokości środków dostępnych na rachunku bankowym, podczas gdy w praktyce dochodzić może do rozliczenia dokonywanych za ich pomocą transakcji płatniczych również w debet tego rachunku, co mogło naruszać art. 5 ust. 1 i 2 pkt 1 i art. 4 ust. 1 u.p.n.p.r., a przez to stanowić naruszenie art. 24 ust. 2 pkt 3 u.o.k.i.k. i zobowiązał Bank do określonych działań.

- Decyzja nr RKT - 55/2013 z dnia 31 grudnia 2013 r. (prawomocna)

Prezes Urzędu uznał za praktykę naruszającą zbiorowe interesy konsumentów działania Banku polegające na przekazywaniu w trakcie prezentowania informacji dotyczących możliwości przystąpienia do grupowego ubezpieczenia na Życie i dożycie z ubezpieczeniowym funduszem kapitałowym cech produktów w placówkach Banku oraz placówkach franchisingowych w sposób mogący wprowadzać konsumentów w błąd w zakresie ryzyka związanego z inwestowaniem środków pieniężnych w ramach przedmiotowych produktów poprzez wyeksponowanie korzyści związanych z inwestycją kosztem informacji dotyczących okoliczności, w których inwestycja może nie przynieść zysku lub wygenerować straty, a także kosztów związanych z rozwiązaniem umowy w trakcie jej trwania, co stanowiło naruszenie art. 5 ust. 3 pkt 2 w związku z art. 5 ust. 1 oraz art. 4 ust. 1 i 2 u.p.n.p.r. i w konsekwencji naruszyło art. 24 ust. 1 i 2 pkt 3 u.o.k.i.k. oraz stwierdził zaniechanie jej stosowania z dniem 3 grudnia 2012 r.

- Decyzja nr RKT - 54/2013 z dnia 31 grudnia 2013 r. (nieprawomocna - sprawa przekazana do ponownego rozpatrzenia przez Sąd Apelacyjny, po wyroku SN III SK 87/17, nowa sygn. I NSK 66/18)

Prezes Urzędu uznał za praktykę naruszającą zbiorowe interesy konsumentów działania Banku polegające na:

1. rozpowszechnianiu za pośrednictwem ulotek, prawdziwych informacji dotyczących przystąpienia do grupowego ubezpieczenia na Życie i dożycie z ubezpieczeniowym funduszem kapitałowym TU Allianz życie Polska S.A. pn. LUCRO, w sposób wprowadzający w błąd w zakresie ryzyka związanego z inwestowaniem środków pieniężnych w ramach przedmiotowego produktu poprzez wyeksponowanie korzyści związanych z inwestycją kosztem informacji dotyczących okoliczności, w których inwestycja może nie przynieść zysku lub wygenerować straty, a także kosztów związanych z rozwiązaniem umowy w trakcie jej trwania, co stanowiło nieuczciwą praktykę rynkową, o jakiej mowa w art. 5 ust. 3 pkt 2 w związku z art. 5 ust. 2 pkt 2 u.p.n.p.r., co było niezgodne z art. 24 ust. 2 pkt 3 u.o.k.i.k. i stwierdził zaniechanie jej stosowania z dniem 1 marca 2011 r.
2. rozpowszechnianiu za pośrednictwem ulotek, prawdziwych informacji dotyczących przystąpienia do grupowego ubezpieczenia na Życie i dożycie z ubezpieczeniowym funduszem kapitałowym TU Allianz Życie Polska S.A. pn. „Plan Oszczędnościowy Bezpieczna Przyszłość”, w sposób wprowadzający w błąd w zakresie ryzyka związanego z inwestowaniem środków pieniężnych w ramach przedmiotowego produktu poprzez wyeksponowanie korzyści związanych z inwestycją kosztem informacji dotyczących okoliczności, w których inwestycja może nie przynieść zysku lub wygenerować straty, a także kosztów związanych z rozwiązaniem umowy w trakcie jej trwania, co stanowiło nieuczciwą praktykę rynkową, o jakiej mowa w art. 5 ust. 3 pkt 2 w związku z art. 5 ust. 2 pkt 2 u.p.n.p.r., co było niezgodne z art. 24 ust. 2 pkt 3 u.o.k.i.k. i stwierdził zaniechanie jej stosowania z dniem 1 czerwca 2011 r.

przekazywaniu w trakcie prezentowania informacji dotyczących możliwości przystąpienia do grupowego ubezpieczenia na Życie i dożycie z ubezpieczeniowym funduszem kapitałowym cech produktów w placówkach Banku oraz placówkach franchisingowych w sposób mogący wprowadzać konsumentów w błąd w zakresie ryzyka związanego z inwestowaniem środków pieniężnych w ramach przedmiotowych produktów poprzez wyeksponowanie korzyści związanych z inwestycją kosztem informacji dotyczących okoliczności, w których inwestycja może nie przynieść zysku lub wygenerować straty, a także kosztów związanych z rozwiązaniem umowy w trakcie jej trwania, co stanowiło naruszenie art. 5 ust. 3 pkt 2 w

związku z art. 5 ust. 1 oraz art. 4 ust. 1 i 2 u.p.n.p.r. i w konsekwencji naruszyło art. 24 ust. 1 i 2 pkt 3 u.o.k.i.k. oraz stwierdził zaniechanie jej stosowania z dniem 3 grudnia 2012 r.

- Decyzja nr RKT-19/2013 z dnia 8 lipca 2013 r. (prawomocna)

Prezes Urzędu uprawdopodobnił stosowanie Bank praktyki naruszającej zbiorowe interesy konsumentów, polegającej

1. umieszczaniu w umowach o limit kredytowy w rachunku oszczędnościoworozliczeniowym postanowienia „Jeżeli zmiana stopy procentowej polegać będzie na jej zmniejszeniu, zmiana oprocentowania Limitu dokonywana jest przez Bank na pisemny wniosek Kredytobiorcy, pod warunkiem braku naruszeń przez Kredytobiorcę postanowień Umowy w okresie przed złożeniem wniosku. Zmiana następować będzie od pierwszego dnia miesiąca kalendarzowego następującego po otrzymaniu wniosku przez Bank. Bank potwierdzi na piśmie obniżenie oprocentowania”, które naruszyło art. 359 § 2¹ k.c. oraz stanowiło naruszenie art. 24 ust. 1 i 2 u.o.k.i.k.;
2. umieszczaniu w umowach: kredytu konsumpcyjnego gotówkowego, konsolidacyjnego kredytu gotówkowego, kredytu - planu ratalnego, kredytu - planu ratalnego oraz limitu, kredytu przeznaczonego na sfinansowanie / refinansowanie kosztów nabycia pojazdów postanowienia w brzmieniu: „W przypadku przedterminowej spłaty całości Kredytu, całkowity koszt Kredytu ulega obniżeniu o te koszty, które dotyczą okresu, o który skrócono czas obowiązywania Umowy”, oraz w umowie prostej pożyczki gotówkowej postanowienia w brzmieniu: „W przypadku przedterminowej spłaty całości Pożyczki, całkowity koszt Pożyczki ulega obniżeniu o te koszty, które dotyczą okresu, o który skrócono czas obowiązywania Umowy”, które wprowadzały konsumentów w błąd co do wszystkich praw wynikających z art. 49 ust. 1 ustawy z dnia 12 maja 2011r. o kredycie konsumenckim, co było niezgodne z art. 3 w związku z art. 4 ust. 1 i 2 oraz art. 5 ust. 1 u.p.n.p.r. oraz stanowiło naruszenie art. 24 ust. 1 i 2 pkt 3 u.o.k.i.k. i zobowiązał Bank do określonych działań.

- Decyzja nr RŁO-38/2011 z dnia 8 listopada 2011 r. (prawomocna)

Prezes Urzędu uznał za praktykę naruszającą zbiorowe interesy konsumentów działania Banku polegające na zamieszczeniu obligatoryjnych postanowień umowy o kredyt konsumencki odnoszących się do zasad i terminów spłaty kredytu w załączniku do umowy o nazwie „OGÓLNE WARUNKI UMÓW Z ZAKRESIE KREDYTOWANIA POJAZDÓW W GETIN NOBLE BANKU S.A.”, informacji o łącznej kwocie wszystkich kosztów, opłat i prowizji, do których zapłaty zobowiązany jest konsument, w załącznikach do umowy o nazwach „Harmonogram spłat”, „Tabela prowizji za czynności bankowe oraz opłat za inne czynności w GETIN Noble Banku S.A.” a nie w umowie „UMOWA KREDYTU nr.../K/ /rok”, co stanowiło naruszenie art. 4 ust. 2 pkt. 3, 9 ustawy z dnia 20 lipca 2001 r. o kredycie konsumenckim i w konsekwencji naruszyło art. 24 ust. 1 i 2 u.o.k.i.k., a także stwierdził zaniechanie jej stosowania z dniem 17 sierpnia 2011 r.

- Decyzja nr RKT-36/2010 z dnia 12 listopada 2010 r. (prawomocna)

Prezes Urzędu uznał za praktykę naruszającą zbiorowe interesy konsumentów działania Banku polegające na automatycznym pobieraniu opłat za obsługę nieterminowych spłat kwot minimalnych w związku z zawartymi umowami o karty kredytowe, nawet w sytuacji gdy Bank nie podejmował działań, które uzasadniałyby naliczanie takich opłat, co stanowi naruszenie art. 3 ust. 1 ustawy z dnia 16 kwietnia 1993r. o zwalczaniu nieuczciwej konkurencji (tekst jednolity Dz. U. z 2003 r. Nr 153, poz. 1503 ze zm.) i w konsekwencji

naruszyło art. 24 ust. 1 i 2 u.o.k.i.k., a także stwierdził zaniechanie jej stosowania z dniem 1 października 2009 r.

- Decyzja nr RWR-16/2010 z dnia 22 lipca 2010 r. (prawomocna)

Prezes Urzędu uznał za praktykę naruszającą zbiorowe interesy konsumentów działania Banku polegające na wprowadzającym w błąd przedstawianiu w kampanii reklamowej produktu „Lokata z kontem”, prowadzonej w formie spotu telewizyjnego oraz plakatu reklamowego, rachunku oszczędnościowo - rozliczeniowego jako „bezpłatnego e-konta w prezencie”, podczas gdy w przypadku braku utrzymania na tym rachunku w okresie od dnia założenia lokaty do dnia przypadającego 14 dni kalendarzowych przed upływem pierwszego umownego okresu lokaty, średniego salda w wysokości min. 1 tys. zł, Bank uprawniony był do pobrania prowizji w wysokości 1% wartości kwoty lokaty, co stanowi niedozwoloną praktykę rynkową, o której mowa w art. 3 ust. 1 w zw. z art. 16 ust. 1 pkt 2 ustawy z dnia 16 kwietnia 1993 roku o zwalczaniu nieuczciwej konkurencji oraz art. 4 ust. 1 i 2 w zw. z art. 5 ust. 1 u.p.n.p.r. i w konsekwencji naruszyło art. 24 ust. 1 i 2 u.o.k.i.k., a także stwierdził zaniechanie jej stosowania z dniem 14 lutego 2009 r.

- Decyzja nr DDK-13/2008 z dnia 7 sierpnia 2008 r. (prawomocna)

Prezes Urzędu uznał za praktykę naruszającą zbiorowe interesy konsumentów działania Banku polegające na pobieraniu prowizji od wpłat gotówkowych na rachunki bankowe dokonywanych w banknotach i bilonie lub wyłącznie w bilonie, jeżeli bilonu jest powyżej 50 sztuk (w wysokości 1% pełnej kwoty wpłaty zrealizowanej w bilonie lecz min. 10 zł), co stanowi czyn nieuczciwej konkurencji w rozumieniu art. 3 ust. 1 ustawy z dnia 16 kwietnia 1993 r. o zwalczaniu nieuczciwej konkurencji i w konsekwencji naruszyło art. 24 ust. 1 i 2 pkt 3 u.o.k.i.k., a także stwierdził zaniechanie jej stosowania z dniem 1 stycznia 2008 r.

Okres stosowania

Okres stosowania praktyki związany jest ze sposobem skonstruowania zarzutu, który opiera swój ciężar na warstwie informacyjnej - czyli rozpowszechniania informacji wprowadzających w błąd. W tym zakresie była to praktyka jednorazowa, w listopadzie 2016 r., niemniej jednak jej skutki są rozciągnięte w czasie i daleko idące, gdyż mogą wpływać na dalszy sposób wykonywania umów zawieranych na 20-30 lat i sposób dochodzenia roszczeń przez konsumentów. Niemniej jednak w tych okolicznościach, okres stosowania kwestionowanej praktyki należy uznać za krótkotrwały.

Stopień i skutki naruszenia (z uwzględnieniem okoliczności dotyczących natury naruszenia oraz działalności przedsiębiorcy, która stanowiła przedmiot naruszenia)

W ocenie Prezesa Urzędu, stopień naruszenia przez Bank przepisów ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów jest znaczny, gdyż związany jest z newralgicznie społecznie kwestią odnoszącą się do różnych nieprawidłowości w umowach o kredyt hipoteczny, przede wszystkim indeksowanych do CHF. Należy wziąć pod uwagę, że obecnie duży odsetek konsumentów, którzy mają zawarte umowy o kredyt hipoteczny indeksowany do franka szwajcarskiego albo już wytoczył pozew do sądu, albo zastanawia się nad uczynieniem tego. Z tego też względu informowanie tych klientów przez Spółkę o jednostronnej zmianie klauzul waloryzacyjnych, które są często „trzonem” argumentacji konsumentów w pozwach wytaczanych bankom, może mieć wpływ na ich decyzje związane z dalszym wykonywaniem umowy (w tym ze sposobem postrzegania jej zapisów), czy jej kwestionowaniem (lub sposobem jej kwestionowania).

Wyliczenie kwoty bazowej kary

Mając na względzie przedstawione powyżej okoliczności, Prezes Urzędu ustalił kwotę bazową kary na   obrotu osiągniętego przez Bank w 2019 r., a zatem kwota bazowa kary wynosi   zł.

Okoliczności łagodzące i obciążające

Zgodnie z art. 111 ust. 3 pkt 2 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów, okolicznościami łagodzącymi są w szczególności: dobrowolne usunięcie skutków naruszenia, zaniechanie stosowania zakazanej praktyki przed wszczęciem postępowania lub niezwłocznie po jego wszczęciu, podjęcie z własnej inicjatywy działań w celu zaprzestania naruszenia lub usunięcia jego skutków oraz współpraca z Prezesem Urzędu w toku postępowania, w szczególności przyczynienie się do szybkiego i sprawnego przeprowadzenia postępowania. Wśród zamkniętego katalogu okoliczności obciążających art. 111 ust. 4 pkt 2 ustawy wymienia: znaczny zasięg terytorialny naruszenia lub jego skutków, znaczne korzyści uzyskane przez przedsiębiorcę w związku z dokonaniem naruszeniem, dokonanie uprzednio podobnego naruszenia oraz umyślność naruszenia.

Za okoliczność łagodzącą Prezes Urzędu uznał to, że Bank współpracował z Prezesem Urzędu w toku postępowania w sposób ponadstandardowy. Proponował spotkania w celu wypracowania treści zobowiązania, tak aby nie budziła ona wątpliwości Prezesa UOKiK. Bank ściśle współdziałał i prezentował kolejne koncepcje zobowiązania podczas spotkań (które jednak ostatecznie nie znalazły uznania, z uwagi na okoliczności wskazane w uzasadnieniu niniejszej decyzji). Dlatego Prezes Urzędu obniżył kwotę bazową kary   %.

Prezes UOKiK nie zidentyfikował innych okoliczności łagodzących, ani okoliczności obciążających.

Jednocześnie należy wskazać, iż okolicznością łagodzącą nie jest zaniechanie stosowania praktyki, jak to w niniejszej sprawie, gdyż nie wynikało to z woli Banku, a z natury samej praktyki, która polegała na wysyłaniu informacji o treści mogącej wprowadzać klientów w błąd. Przy czym zaprzestanie wysyłania tej informacji było wcześniej ustalone przez Spółkę, a korespondencja została wysłana już przez GNB do wszystkich docelowych odbiorców.

Obliczenie kary

W związku z tym, nałożona na Bank kara (po zaokrągleniu do pełnego złotego) wynosi 7 019 640 zł (słownie: siedem milionów dziewiętnaście tysięcy sześćset czterdzieści złotych), co stanowi   obrotu osiągniętego przez Bank w 2019 r. i   maksymalnej kary, która mogłaby zostać nałożona na Spółkę na podstawie art. 106 ust. 1 pkt 4 u.o.k.i.k.

Podsumowanie

Nakładając niniejszą decyzją karę pieniężną za naruszenie przepisów ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów, Prezes Urzędu kierował się przestankami wskazanymi w art. 106 oraz art. 111 u.o.k.i.k. Kara w powyższej wysokości jest w ocenie Prezesa Urzędu adekwatna do okresu, stopnia oraz okoliczności naruszenia przepisów ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów.

Prezes Urzędu wziął pod uwagę, że kara ta spełni funkcję prewencyjną (zarówno w ujęciu ogólnym, jak i indywidualnym) oraz funkcję represyjną.

Zgodnie z art. 112 ust. 3 u.o.k.i.k., karę pieniężną należy uiścić w terminie 14 dni od dnia uprawomocnienia się niniejszej decyzji na rzecz Funduszu Edukacji Finansowej na

konto Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów: NBP o/o Warszawa nr 51 1010 1010 0078 7822 3100 0000.

Wobec powyższego, Prezes UOKiK orzekł jak w pkt III rozstrzygnięcia niniejszej decyzji.

IV.

Zgodnie z art. 105 § 1 ustawy z dnia 14 czerwca 1960 r. Kodeks postępowania administracyjnego (Dz. U. z 2020 r., poz. 256 dalej: **k.p.a.**), gdy postępowanie administracyjne z jakiegokolwiek przyczyny stało się bezprzedmiotowe, organ administracji publicznej wydaje decyzję o umorzeniu postępowania.

Umorzenie postępowania na podstawie art. 105 § 1 kpa jest obligatoryjne, co oznacza, iż ustalenie przesłanki bezprzedmiotowości postępowania stwarza obowiązek zakończenia postępowania w danej instancji przez jego umorzenie, ponieważ brak podstaw do rozstrzygnięcia sprawy co do jej istoty. Dalsze prowadzenie postępowania w takim przypadku stanowiłoby o jego wadliwości. Podkreślić przy tym należy, iż przesłanka umorzenia postępowania może istnieć jeszcze przed wszczęciem postępowania, co zostanie ujawnione w toczącym się postępowaniu, a może ona powstać także w czasie trwania postępowania, a więc w sprawie już zawistej przed organami administracyjnymi. Naczelny Sąd Administracyjny podniósł, że bezprzedmiotowość postępowania oznacza brak któregoś z elementów stosunku materialnoprawnego, skutkującego tym, iż nie można załatwić sprawy przez rozstrzygnięcie jej co do istoty. Jest to orzeczenie formalne, kończące postępowanie bez jego merytorycznego rozstrzygnięcia³¹.

W zakresie praktyki wskazanej w pkt IV sentencji decyzji, po wszczęciu niniejszego postępowania Bank wyjaśnił (wbrew wcześniejszym dokumentom przedłożonym w toku postępowania wyjaśniającego), iż doszło do omyłkowego wskazania klientom w piśmie przewodnim, że klauzula modyfikacyjna zostanie „dodana” w par. 34, gdyż identyczny zapis (tj. identycznej treści klauzula modyfikacyjna) znajdował się już w Regulaminie DB w par. 3). Doszło więc jedynie do redakcyjnego przesunięcia tego postanowienia do dalszej części dokumentu. Zabrakło przy tym informacji w piśmie przewodnim kierowanym do konsumentów, o wykreśleniu w tym zakresie z Regulaminu DB ww. postanowienia z par. 3.

Z uwagi na fakt, iż w Regulaminie DB znajdowała się - w momencie wysyłki w listopadzie 2016 r. - klauzula modyfikacyjna (w par. 3), a nie została dopiero dodana jednostronnym oświadczeniem zawartym w korespondencji przestanej do klientów, zarzut postawiony Spółce w tym zakresie należy uznać za bezprzedmiotowy.

Biorąc pod uwagę powyższe, Prezes Urzędu, działając na podstawie art. 105 § 1 k.p.a w zw. z art. 83 u.o.k.i.k., postanowił umorzyć w tym zakresie postępowanie administracyjne, jak w pkt IV sentencji decyzji.

V. Koszty postępowania

Stosownie do art. 77 ust. 1 u.o.k.i.k., jeżeli w wyniku postępowania Prezes Urzędu stwierdził naruszenie przepisów ww. ustawy, przedsiębiorca, który dopuścił się tego naruszenia, jest obowiązany ponieść koszty postępowania. Zgodnie z art. 80 u.o.k.i.k., Prezes Urzędu rozstrzyga o kosztach, w drodze postanowienia, które może być zamieszczone w decyzji kończącej postępowanie.

---

³¹ Wyrok NSA w Warszawie z dnia 24 kwietnia 2003 r., sygn. akt III SA 2225/01.

W punkcie I sentencji niniejszej decyzji organ ochrony konkurencji i konsumentów w wyniku przeprowadzonego postępowania w sprawie naruszenia zbiorowych interesów konsumentów stwierdził naruszenie przez GNB przepisów ustawy (art. 24 u.o.k.i.k.). Spełniona została zatem przesłanka wynikająca z art. 77 ust. 1 u.o.k.i.k. pozwalająca na obciążenie tego przedsiębiorcy kosztami przeprowadzonego postępowania, którymi są dla Prezesa Urzędu wydatki związane korespondencją prowadzoną w toku niniejszego postępowania. Nałożony obowiązek zwrotu kosztów znajduje uzasadnienie w tym, iż w toku postępowania Prezes Urzędu poniósł koszty korespondencji w wysokości 85 zł (słownie: osiemdziesiąt pięć złotych).

Koszty niniejszego postępowania określone w pkt IV rozstrzygnięcia niniejszej decyzji Spółka obowiązana jest wpłacić w terminie 14 dni od uprawomocnienia się niniejszej decyzji, na konto Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów NBP o/o Warszawa nr 51 1010 1010 0078 7822 3100 0000.

Pouczenie

Zgodnie z art. 81 ust. 1 u.o.k.i.k. w związku z art. 479²⁸ § 2 k.p.c. - od niniejszej decyzji przysługuje odwołanie do Sądu Okręgowego w Warszawie - Sądu Ochrony Konkurencji i Konsumentów - za pośrednictwem Prezesa Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów **w terminie miesiąca** od dnia jej doręczenia.

W przypadku jednak kwestionowania wyłącznie postanowienia o kosztach zawartego w punkcie V niniejszej decyzji, stosownie do treści art. 81 ust. 5 u.o.k.i.k. w związku z art. 479³² § 1 i 2 k.p.c., należy wnieść zażalenie do Sądu Okręgowego w Warszawie - Sądu Ochrony Konkurencji i Konsumentów, za pośrednictwem Prezesa Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów, **w terminie tygodnia** od dnia doręczenia niniejszej decyzji.

Zgodnie z art. 3 ust. 2 pkt 9 w związku z art. 32 ust. 1 ustawy z dnia 28 lipca 2005 r. o kosztach sądowych w sprawach cywilnych (Dz. U. z 2019 r., poz. 785 ze zm.), odwołanie od decyzji Prezesa Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów podlega opłacie stałej w kwocie 1.000 zł.

Zgodnie z art. 103 ust. 1 i ust. 2 ustawy o kosztach sądowych w sprawach cywilnych Sąd może przyznać zwolnienie od kosztów sądowych osobie prawnej lub jednostce organizacyjnej niebędącej osobą prawną, której ustawa przyznaje zdolność prawną, jeżeli wykazała, że nie ma dostatecznych środków na ich uiszczenie. Spółka handlowa powinna wykazać także, że jej wspólnicy albo akcjonariusze nie mają dostatecznych środków na zwiększenie majątku spółki lub udzielenie spółce pożyczki. Zgodnie z art. 105 ust. 1 zd. 1 ustawy o kosztach sądowych w sprawach cywilnych, wniosek o przyznanie zwolnienia od kosztów sądowych należy zgłosić na piśmie lub ustnie do protokołu w sądzie, w którym sprawa ma być wytoczona lub już się toczy.

Stosownie do treści art. 117 § 1, § 3 i § 4 k.p.c. strona zwolniona przez sąd od kosztów sądowych w całości lub części, może domagać się ustanowienia adwokata lub radcy prawnego.

Osoba prawna lub inna jednostka organizacyjna, której ustawa przyznaje zdolność sądową, niezwolniona przez sąd od kosztów sądowych, może się domagać ustanowienia adwokata lub radcy prawnego, jeżeli wykaże, że nie ma dostatecznych środków na poniesienie kosztów wynagrodzenia adwokata lub radcy prawnego. Wniosek o ustanowienie adwokata lub radcy prawnego strona zgłasza wraz z wnioskiem o zwolnienie od kosztów sądowych lub osobno, na

piśmie lub ustnie do protokołu, w sądzie, w którym sprawa ma być wytoczona lub już się toczy.

*Prezes Urzędu Ochrony
Konkurencji i Konsumentów*

Tomasz Chróstny